

RAAP-RAPPORT 4529

Plangebied Kerkstraat 238 te Tegelen

Gemeente Venlo

Archeologisch vooronderzoek: een verkennend
booronderzoek

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Tegelen te Tegelen, gemeente Venlo; archeologisch vooronderzoek: een verkennend booronderzoek

Versie: 20-07-2020

Auteur: drs. X.C.C. van Dijk

Projectcode: TEGMA2

Bestandsnaam: RAAPrap_4529_TEGMA2_20200527

Autorisatie: dr. M.P.F. Verhoeven

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2020

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

Inleiding

In opdracht van Martinushof BV heeft RAAP in mei 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een verkennd booronderzoek uitgevoerd voor het plangebied Kerkstraat 238 te Tegelen in de gemeente Venlo. Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan. De omvang van het plangebied is 1,6 hectare en de omvang van de bodemingrepen bedraagt 4000 m²; de exacte diepte van de ingrepen is nog niet bekend, maar deze zijn in ieder geval dieper dan 40 cm –mv.

Bodem

In grofweg het centrale en zuidelijke deel van het plangebied is een oude Maasgeul aangetroffen, die mogelijk in het allerød-interstadiaal is gevormd. Omdat diverse boringen niet konden worden doorgezet vanwege ondoordringbaar puin, kan de geul niet goed in kaart worden gebracht. De boorgegevens wijzen, in combinatie met geologische kaarten, erop dat deze ruim 120 m breed en op hoofdlijnen WZW-ONO georiënteerd is. De diepte bedraagt vermoedelijk maximaal grofweg één meter ten opzichte van het toenmalige maaiveld. De opvulling van de geul bestaat uit matig tot sterk zandige klei. De top van de geulvulling is op veel plekken humeus als gevolg van bodemvorming. In de jonge dryas zette de Maas opnieuw overwegend (grof) zand af op de kleiige sedimenten, ook in het plangebied. De textuur van de top van de natuurlijke afzettingen lijkt gekoppeld aan de aanwezigheid van de oude Maasgeul in de ondergrond. Ter hoogte van de oude geul is het zand meestal matig siltig, terwijl noordelijker in de regel zwak siltig is. Deze zanden zijn overwegend bruin tot grijsbruin van kleur, waarbij de basis veelal grijs is en de top (donker)grijsbruin. Vermoedelijk bedraagt de dikte van dit zandpakket maximaal grofweg één meter. Er zijn geen afzettingen uit het holoceen aangetroffen.

Op de beter ontwaterde, noordelijke, gebiedsdelen komen redelijk intacte moderpodzolgronden voor,. In de minder goed ontwaterde oude Maasgeul zijn oude rivierkleigronden gevormd. De bodem is hier plaatselijk verstoord tengevolge van bodem-/graafactiviteiten in het kader van de keramische industrie vanaf het midden van de 19^e eeuw, mogelijk reeds de 18^e eeuw. Het plangebied is vanaf ongeveer 1924 steeds verder bebouwd geraakt, wat ook voor verstoringen heeft gezorgd. Het onlangs gesloopte ziekenhuiscomplex betrof een groot, zwaar gefundeerd gebouw, dat voor deel onderkelderd was. Verder konden verschillende boringen niet tot diepte worden gezet vanwege ondoordringbare puinlagen in de ondergrond, met in het centrum en de zuidoostelijke hoek van het plangebied, zodat hier geen aanvullende landschappelijke informatie is verkregen.

Advies

Archeologisch vervolgonderzoek is alleen zinvol in die delen van de noordelijke strook van het plangebied waar bodemingrepen dieper dan 40 cm beneden maaiveld zijn gepland. Een proefsleuvenonderzoek is de beste manier om de verwachte archeologische resten - nederzettingssporen van landbouwende gemeenschappen - op te sporen. In het overige deel van het plangebied wordt, gezien de (verwachte) landschappelijke ontwikkeling en bodemgaafheid, geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen in het kader van de voorgenomen bodemingrepen.

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Venlo, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens.....	7
1.3 Doel- en vraagstelling	7
2 Archeologische verwachting	9
3 Veldonderzoek	11
3.1 Methode	11
3.2 Resultaten	11
3.3 Archeologische relevantie	18
4 Conclusies en advies.....	20
4.1 Conclusie	20
4.2 Advies	22
4.3 Tot slot.....	23
Literatuur	24
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen.....	25

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van Martinushof BV heeft RAAP in mei 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een verkennd booronderzoek uitgevoerd voor het plangebied Kerkstraat 238 te Tegelen in de gemeente Venlo (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan. Het onderzoek is een vervolg op een adviesdocument dat in 2017 is opgesteld (Peeters, 2017). Dit document is herwerkt met de opmerkingen van de gemeente Venlo (Ernst & Schotten, 2017) en als appendix 2 aan de rapportage toegevoegd.

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Venlo ligt het plangebied in zone met overwegend een lage archeologische verwachting (Peeters, 2014). Het beleid schrijft voor dat in dergelijke gebieden bij bodemingrepen groter dan 5000 m² en dieper dan 40 cm beneden maaiveld een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Deze voorschriften zijn verankerd in het bestemmingsplan. De omvang van het plangebied is 1,6 hectare en de omvang van de bodemingrepen bedraagt 4000 m²; de exacte diepte van de ingrepen is niet bekend, maar reiken dieper dan 40 cm –mv. De omvang van het plangebied is daarmee groter dan de vrijstellingsgrens. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is daarom verplicht conform het vigerend beleid.

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm. Voorafgaand aan het onderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld. Dit PvA diende als uitgangspunt voor het onderzoek. Het onderzoek is bovendien uitgevoerd conform de geldende richtlijnen van de bevoegde overheid.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Ligging plangebied.

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek)
Opdrachtgever	Martinushof BV
Bevoegde overheid	Gemeente Venlo
Plaats	Tegelen
Gemeente	Venlo
Provincie	Limburg
Centrumcoördinaten (X/Y)	207.400/372.650
Toponiem	Kerkstraat 238
Oppervlakte plangebied	1,6 hectare
Afbakening plangebied	Tijdens onderhavig onderzoek is het plangebied onderzocht.
Onderzoekperiode	Mei-juni 2020
Uitvoerder	RAAP Zuid
Projectleider	drs. X.C.C. van Dijk
Projectmedewerkers	-
RAAP-projectcode	TEGMA2
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	4864556100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio Zuid te Weert en op termijn het provinciaal Depot, ARCHIS en E-Depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) heeft als doel de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in kaart te brengen, evenals eventuele bodemverstoringen. Het onderzoek heeft niet tot doel eventuele archeologische vindplaatsen in kaart te brengen. Dit neemt niet weg dat er archeologische resten kunnen worden aangetroffen tijdens het veldwerk.

Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van het onderzoeksgebied eruit?
- Komt de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in het onderzoeksgebied overeen met hetgeen op basis van de gespecificeerde archeologische verwachting verwacht werd?
- Dient op basis van de resultaten van het veldonderzoek de gespecificeerde archeologische verwachting te worden bijgesteld?
- Waar en op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen?
- Is de bodemopbouw in het onderzoeksgebied zodanig (intact) dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?

- Op welke wijze kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?
- Met de inzet van welke zoekmethoden kunnen verwachte resten systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?

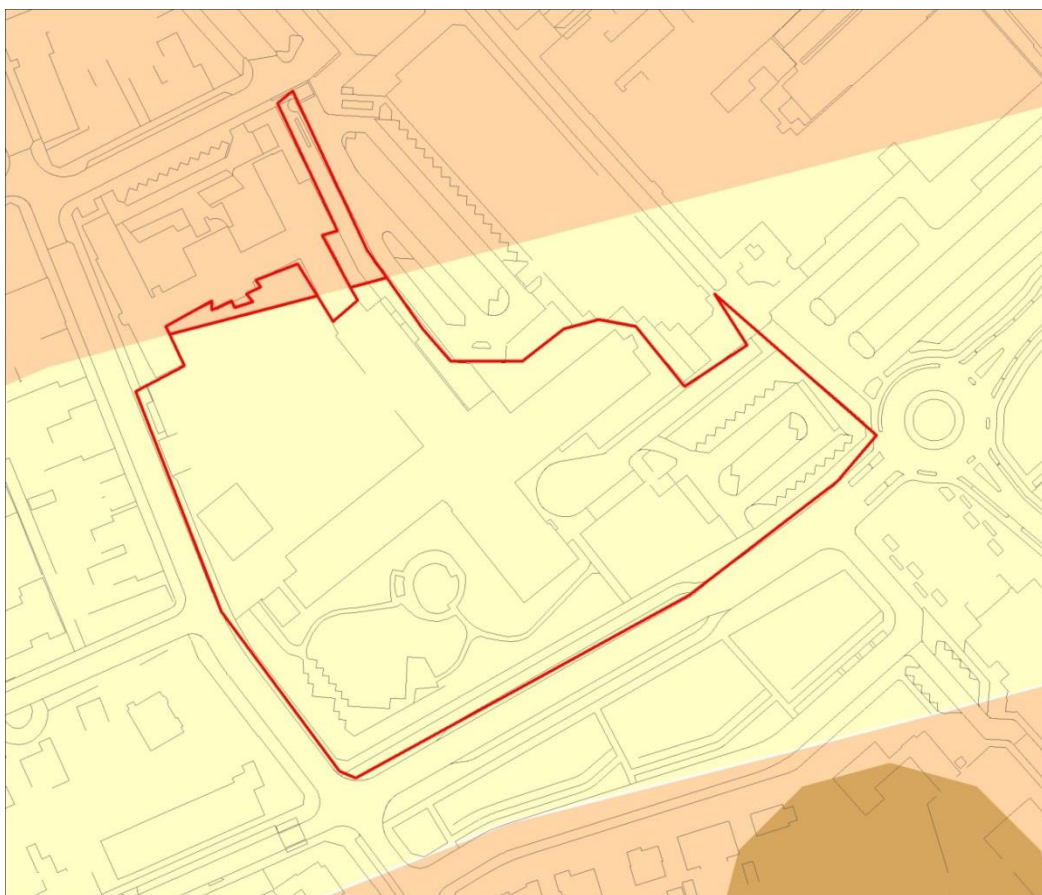

2 Archeologische verwachting

Volgens de archeologische verwachtings- en beleidskaarten van de gemeente Venlo ligt het plangebied in een archeologisch minder interessant gebied (Van Dijk, 2007; Peeters, 2014). Op basis van landschappelijke en historische gegevens, in combinatie met de bekende archeologische vindplaatsen in de directe omgeving, geldt voor vrijwel het gehele plangebied een lage archeologische verwachting (figuur 2). Slechts voor twee kleine deelgebiedjes in het noordelijk deel van het plangebied (met oppervlaktes van respectievelijk circa 390 m² en 250 m²) geldt een hoge of middelhoge archeologische verwachting. Volgens de verwachtingskaarten van de gemeente moet in deze laatste gebieden vooral rekening worden gehouden met de aanwezigheid van nederzettingsterreinen uit de periode van de landbouwers (Bronstijd t/m Nieuwe tijd) met bijbehorende akkers en grafvelden ('droge archeologie'). Archeologische resten van jager-verzamelaars en resten die gerelateerd zijn aan zogenaamde 'natte archeologie' worden niet in het gebied verwacht (van Dijk, 2007 en Peeters, 2014).

Echter, op de Cultuurhistorische Inventarisatiekaart Venlo uit 2015 is in de zuidoostelijke strook van het plangebied een historische (natuurlijke?) waterloop aangegeven (Keunen & Van der Veen, 2015, kaartbijlage 3). Deze is inmiddels verdwenen, en is niet verwerkt in de archeologische verwachtings- en beleidskaarten van de gemeente, maar is er wel van belang voor.

Indien het om een natuurlijke beekloop of een restant van een smalle oude Maasgeul gaat, is er sprake van een gradiëntsituatie, en is de archeologische verwachting hoog voor resten van jager-verzamelaars. Ook wanneer geen sprake is van een gradiëntsituatie, is de archeologische verwachting hoog voor resten die gerelateerd zijn aan zogenaamde 'natte archeologie'. Ook indien het om een gegraven loop gaat, is de archeologische verwachting hoog voor resten die gerelateerd zijn aan zogenaamde 'natte archeologie' en historische bebouwing. Het betreft in dat geval resten uit de late middeleeuwen en de Nieuwe tijd, zoals watermolens; de verwachting voor resten van jager-verzamelaars is in dat geval laag.

Figuur 2. Uitsnede beleidskaart gemeente Venlo (Peeters, 2014). Legenda: Geel = zone met een lage archeologische verwachting (beleidscat. 5); Roze = zone met een middelhoge archeologische verwachting (beleidscat. 4).

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van het PvA (Van Dijk, 2020).

Het veldonderzoek is uitgevoerd op één dag – 29 mei 2020. Het had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemgesteldheid, de mate van bodemverstoring en de diepteligging van het verwachte archeologische niveau in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en waar nodig aangepast en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van archeologisch relevante niveaus.

In het plangebied zijn 12 boringen gezet. Rekening houdende met (restanten van) aanwezige oppervlakteverharding, zoveel mogelijk in een grid van 40x50 m in vier in ZW-NO georiënteerde raaien, overeenkomend met een boordichtheid van 8 boringen per hectare. Ten behoeve van de optimale spreiding versprongen de boorpunten ten opzichte van de volgende raai 40 m van elkaar, waardoor een systeem van gelijkbenige driehoeken ontstond.

Er is geboord tot maximaal 170 cm beneden maaiveld met een Edelmanboor (7 cm). Verschillende boringen konden niet tot op diepte (C-horizont) worden doorgezet en moesten voortijdig worden afgebroken vanwege de aanwezigheid van ondoordringbare puinlagen in de ondergrond of vanwege gestort gebroken puin ten behoeve van de aanleg van de parkeerplaats in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. Deze boringen zijn - tevergeefs - enkele malen verplaatst teneinde deze toch diep te kunnen doorzetten. Het gaat daarbij om boringen 3, 4, 7 en 10, op of aan de rand van het parkeerterrein. In het centrum van het plangebied is de bodem in het kader van de sloop van de voormalige bebouwing diep ontgraven en vervolgens opgevuld met een dik pakket geel zand, waardoor hier geen informatie over de natuurlijke bodem kon worden verkregen (boringen 6 en 9). Daardoor is slechts in zeven van de dertien boringen informatie verkregen over de landschappelijke ontwikkeling van het plangebied; met name met betrekking tot het centrum en de zuidoostelijke hoek van het plangebied ontbreekt informatie op basis van het veldwerk.

De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingsstelsel van RAAP (Deborah3) en met behulp van RTK-GPS ingemeten. Van alle boringen is de hoogte bepaald met behulp van RTK-GPS.

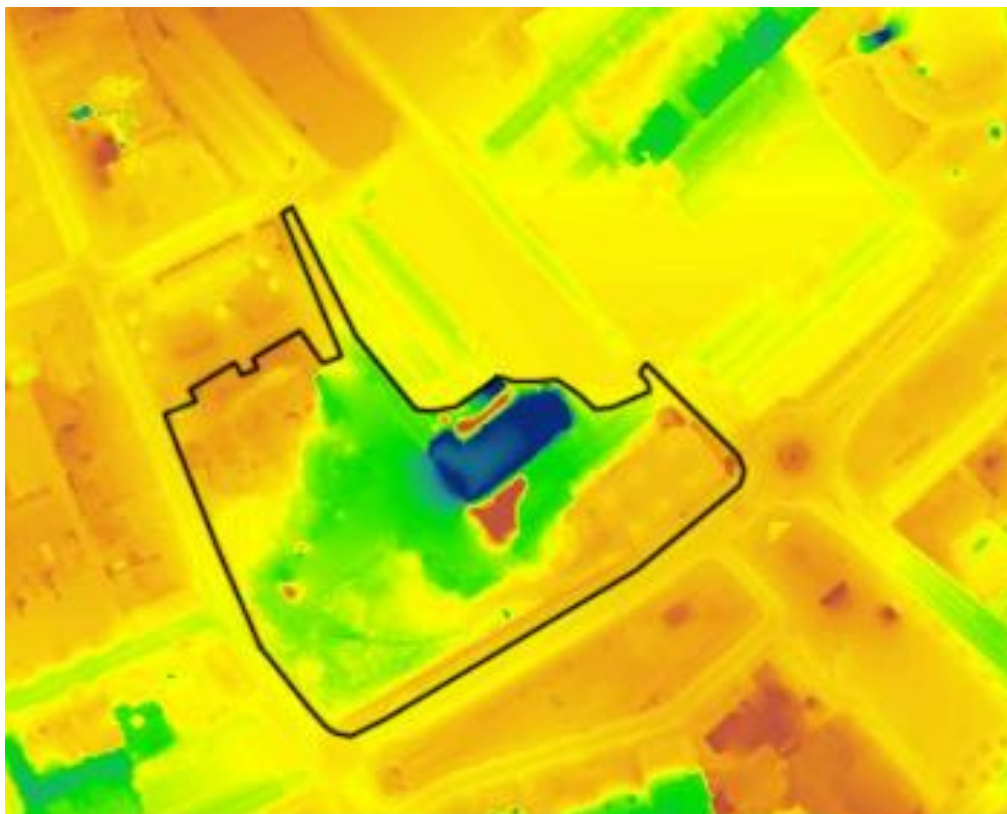
Hoewel het onderzoek een verkennend onderzoek betreft, is het opgeboorde materiaal in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

3.2.1 Veldwaarnemingen

Tijdens het veldbezoek viel direct op dat de braakliggende plek van de voormalige bebouwing midden in het plangebied ongeveer een meter lager ligt dan de omgeving, zie figuur 3. Met name in de

zuidoostelijke hoek, ter hoogte van de inritten en de parkeerplaatsen, en de resterende bebouwing halverwege de westelijke strook van het plangebied, is oppervlakteverharding in de vorm van asfalt, bestrating en/of lagen met gebroken puin aanwezig.

Figuur 3. Ligging van het plangebied op het AHN2 (bron: <https://www.ahn.nl/ahn-viewer?origin=/common-nlm/viewer.html>).

3.2.2 Geologie en geomorfologie

Op zowel de geomorfologische kaart als de bodemkaart van Nederland is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging binnen bebouwd gebied (Staring Centrum /RGD, in voorbereiding; Stiboka, 1968). Ook valt het plangebied buiten de scope van de archeologische verwachtingskaart van het Maasdal (Isarin e.a., 2015). Dit betekent dat er nauwelijks gedetailleerde landschappelijke gegevens over het plangebied voorhanden zijn.

Uit de landschappelijke gegevens met betrekking tot het omliggende gebied blijkt echter dat het plangebied in het gebied van de Maasterrassen ligt. Deze fluviale genese van het plangebied wordt op hoofdlijnen bevestigd door het veldwerk.

Oude grove Maasafzettingen

De Maasterrassen zijn in het pleistoceen door de Maas gevormd; volgens de geomorfologische kaart en gegevens van de bodemkaart zijn deze jongste fluviale afzettingen in het laat weichsel afgezet

(Staring Centrum /RGD, in voorbereiding; Stiboka, 1968). Volgens een laat-pleistocene Maasterrassenkaart ligt het plangebied hoofdzakelijk op een terras uit de vroege dryas-periode (Staring Centrum, in voorbereiding: code 4E9; Stiboka, 1968). De vroege dryas was relatief koud en duurde van ongeveer 12.050 tot 11.950 voor Christus (Hoek, 2008). De Maas had in deze periode een zogenaamd vlechtend riviersysteem, waarbij voornamelijk grof zand en grind werd afgezet; lokaal kwamen kleilagen voor.

Uit het booronderzoek is gebleken dat de diepere ondergrond in het algemeen tot circa 110-155 cm – Mv uit matig fijn tot licht grof, matig gesorteerd zand bestaat, dat door de Maas is afgezet gedurende de oude dryas. Als gevolg van reducerende omstandigheden is dit lokaal lichtgrijs van kleur, bijvoorbeeld in boringen 1, 2 en 12.

Een geul uit het allerød-interstadiaal?

Na deze koude periode warmde het klimaat op in het allerød-interstadiaal (11.950 tot 10.850 voor Chr.). In deze periode ging de Maas haar oude geulen tot één hoofdgeul concentreren en zich in het landschap insnijden. Een ruim 100 m brede, voormalige rivierbedding (geul) die op de laat-pleistocene Maasterrassenkaart is afgebeeld, ligt volgens deze kaart juist in de oostelijke randzone van het plangebied (Stiboka, 1968: 31). Dit wordt bevestigd door het booronderzoek.

In grofweg het centrale en zuidelijke deel van het plangebied zijn namelijk duidelijke aanwijzingen voor een oude Maasgeul aangetroffen, die onderdeel vormde van het meanderend riviersysteem van de Maas in het laat-weichsel, mogelijk het allerød-interstadiaal. Deze oude geul is aangetroffen in boringen 1, 2, 5, 8 en 12. Omdat boringen 3, 4, 6, 7, 9 en 10 in het zuidelijke deel van het plangebied niet konden worden doorgezet (zie eerder) kan de geul niet goed in kaart worden gebracht. Op basis van de boorgegevens is wel af te leiden dat de geul minstens 120 m breed en ongeveer WZW-ONO georiënteerd is. De diepte is beperkt: slechts maximaal 1,35 m ten opzichte van het huidige maaiveld, waarbij opgemerkt wordt dat de bodem in boring 5 niet is bereikt en deze is gestaakt op 1,2 m beneden maaiveld. De diepte bedraagt vermoedelijk slechts enkele decimeters tot maximaal grofweg één meter ten opzichte van het toenmalige maaiveld. De opvulling van de geul bestaat aan de basis uit matig tot sterk zandige, bruinigrijze klei, die lokaal lichtblauwgrijs van kleur is als gevolg van reducerende omstandigheden. Lokaal is aan de basis een overgangslaag naar de oude dryas-afzettingen aanwezig; deze bestaat uit sterk zandige klei. Daarboven is de klei meestal (lichtgrijs)bruin van kleur, waarbij een sterke inspoeling van ijzermineralen aanwezig kan zijn, wat tot een oranjebruine kleur heeft geleid. De top van de kleiafzettingen is op veel plekken echter donker(bruin)grijs en matig humeus, als gevolg van bodemvorming.

Boven op de kleiige sedimenten in het plangebied is zand afgezet, waarbij soms een dunne overgangslaag van sterk siltig of kleiig zand aanwezig is. De textuur van de top van de natuurlijke afzettingen is divers en lijkt gekoppeld aan de genese van de onderliggende lagen, dat wil zeggen de aanwezigheid van de oude Maasgeul in de ondergrond. Ter hoogte van de oude geul gaat het meestal om matig siltig zand, terwijl noordelijker het in de regel om zwak siltig zand gaat. Vermoedelijk zijn deze zandige sedimenten ook gedurende het allerød-interstadiaal afgezet. Ook dit sluit aan bij de geomorfogenetische kaart van Tegelen en omgeving (Stiboka, 1968: 32). Deze zanden zijn overwegend bruin tot grijsbruin van kleur, waarbij de basis veelal grijs is en de top (donker)grijsbruin. De dikte van

dit zandpakket is moeilijk te bepalen. Vermoedelijk bedraagt de dikte enkele decimeters tot maximaal grofweg één meter. Een duidelijke gradiëntzone kan dan ook niet worden vastgesteld.

Dat de geul is afgedekt en geen deel uitmaakt van de oppervlakte-geologie, sluit aan bij de geomorfogenetsische kaart van het Maasdal, waarop deze ligt in de 'interstadiale of oudere dalvlakte', dus in het oudere Maasterrassengebied.

Jonge grove Maasafzettingen

Na het allerød-interstediaal koelde het klimaat weer af. Deze koude periode wordt ook wel de jonge dryas genoemd (10.850 - 9.710 jaar voor Chr.). In deze periode kreeg de Maas weer een vlechtend karakter en zette opnieuw overwegend (grof) zand af. Door de kou en droogte was er nauwelijks vegetatie en kon de wind vat op de ondergrond krijgen en lokaal opnieuw (lokaal) grote hoeveelheden zand afzetten: jong dekzand.

Ontbrekende afzettingen uit het holoceen

Op het einde van de jonge dryas, rond 9.710 jaar voor Chr., begon een langere, relatief warme periode met een stabiel klimaat en laat men het holoceen beginnen. Door de warmere temperatuur en de toegenomen neerslag kon zich na verloop van tijd een dichte vegetatie vormen. Daardoor vonden geen grootschalige natuurlijke wijzigingen van het reliëf meer plaats. In het plangebied zijn daar in elk geval geen duidelijke aanwijzingen voor gevonden.

3.2.3 Bodem

Het plangebied is in bodemkundig opzicht niet gekarteerd (Stiboka, 1968). Het booronderzoek heeft aangetoond dat op de beter ontwaterde, noordelijke gebiedsdelen moderpodzolgronden voorkomen. Dit kan met name worden vastgesteld in de noordelijke strook van het plangebied, waar de bodemopbouw nog redelijk intact is (boringen 8, 11, 12 en 13). De bruine bodemlagen in de top van de jonge dryas-afzettingen betreft de B-horizont van dit bodemtype. Het is echter niet aannemelijk dat de bodemontwikkeling diepgaand is beïnvloed door menselijk handelen; van een dik antropogeen akkerdek (esdek) is dan ook geen sprake.

In de minder goed ontwaterde oude Maasgeul zijn oude rivierkleigronden in de grofzandige afzettingen uit de jonge dryas gevormd. Deze bodemlagen zijn meestal sterk gevlekt, in meer of mindere mate grijsig van kleur en bevatten soms ook kleibrokjes tot een diepte van wel 60-110 cm –Mv (boringen 1, 2, 5, 7 en 10). Dit wijst op een diepe verstoring van de bodem en/of aanrijking met materiaal van elders. Vermoedelijk zijn deze verstoringen gerelateerd aan bodem-/graafactiviteiten in (de tweede helft van) de Nieuwe tijd, getuige het voorkomen van baksteenpuin en/of steenkoolgruis.

3.2.4 Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek is in geen van de boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Wel zijn in verschillende boringen zaken als kachelslakken, baksteenpuin en/of steenkoolgruis gevonden, met name in de boringen in de dagzomende delen van de oude Maasgeul (boringen 1, 2, 5, 7 en 10).

3.2.5 Archeologie en historie

In het plangebied zelf zijn geen archeologische vindplaatsen bekend (gegevens ARCHIS2; Peeters, 2017).

Volgens historisch kaartmateriaal was het plangebied in het begin van de 19^e eeuw als akkerland in gebruik en niet bebouwd (Tranchotkaart: Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1968: figuur 4). Het plangebied – met name het noordelijk deel daarvan - maakt onderdeel uit van het 'Sandfeld'. Deze naam houdt verband met de zandige bodem in het noordelijk deel van het plangebied. Het zuidelijke deel van het plangebied ligt in een strook met meer gras- of weilandpercelen, maar het plangebied is volledig als akkerland in gebruik. De gras-/weilanden liggen bij het middeleeuwse gehucht 'Am Creutz' ofwel 'Kruis' ten zuidwesten van het plangebied en de Munt ten noordoosten van het plangebied. Hoewel dit grondgebruik expliciet gewenst kan zijn in het kader van het boerenbedrijf, kan het ook zijn ingegeven door de landschappelijke en bodemkenmerken, namelijk de ligging in een relatief slecht ontwaterd gebied (de oude Maasgeul in de diepere ondergrond).

Zuidelijk van het plangebied ligt een groot, open veld: het Hahner Veld. Op de Cultuurhistorische Inventarisatiekaart Venlo staat het plangebied aangegeven als onderdeel van een gebied met droge kamptonginningen: velden (Keunen & Van der Veen, 2015; kaartbijlage 3: code Rkda). De ZW-NO-georiënteerde waterloop die op deze kaart in het zuiden van het plangebied staat afgebeeld, gaat terug tot de vroege 19^e eeuw en staat afgebeeld op de Tranchotkaart. Op deze kaart is de waterloop opvallend recht over een lange afstand, en sluit aan op de grachten van het klooster de Oude Munt, die op hun beurt aansluiten op de Engerbeek (voorheen ook wel Mulbeek genoemd). Het is duidelijk dat deze plek van nature waarschijnlijk slecht waterdoorlatend en daardoor (seizoenaal) nat was; een greppel zal ongetwijfeld gezorgd hebben voor een betere ontwatering van het gebied tussen het 'Sandfeld' en het 'Hahner Veld'.

Verder is het belangrijk om te weten dat er rond 1850 een 'pannenbakkerij' pal ten oosten van het plangebied stond, nabij de Industriestraat. Deze nijverheid was, na de Romeinse tijd, al vanaf de (late) middeleeuwen aanwezig in Tegelen, maar nam rond het midden van de 19^e eeuw een vlucht. Tot dan waren vrijwel alle keramische werkplaatsen gelegen op het laagterras, maar nu deze waren uitgeput, werden de bedrijfsactiviteiten verplaatst in oostelijke richting en werd een groot aantal nieuwe fabriekjes opgericht in de buurt van de steilrand van het hoogterras (Monumentenhuus Limburg, 2001:12-13).

Een uitzondering lag bij het gehucht Kruis, waar pannembakker Joes Denessen al in 1780 een bedrijfje startte (Berghs (red.), 2001: 14). Vanwege deze pannembakkerijen is de kans reëel dat in het plangebied klei werd gewonnen in het kader van de keramische (dakpan)industrie, ook in het plangebied. Dit wijst dus ook indirect op de aanwezigheid van een oude Maasgeul in de directe omgeving. Door deze industrie is het bodemarchief op veel plekken in en rond Tegelen verdwenen. De situatie met betrekking tot de bebouwing blijft tot omstreeks 1924 ongewijzigd. Dan verschijnt de eerste bebouwing in het plangebied. Vanaf dan raakte het plangebied steeds verder bebouwd. Uit het

historische kaartmateriaal valt niet op te maken of bestaande bebouwing steeds verder werd uitgebreid, of dat er ook sprake is geweest van sloop en nieuwbouw. Dit laatste lijkt in ieder geval voor delen van het plangebied op te gaan.

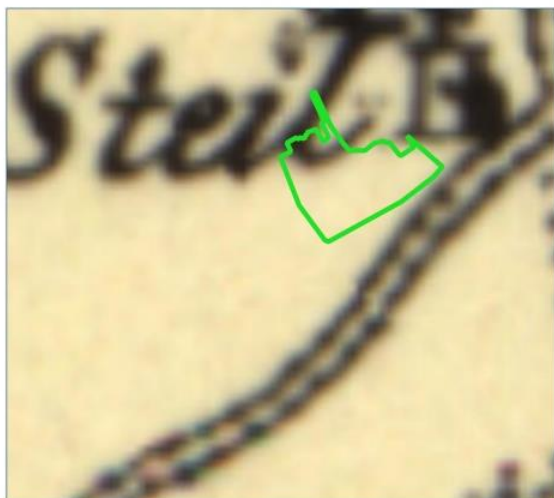

Figuur 4. Het plangebied geprojecteerd op de Tranchotkaart (Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1968).

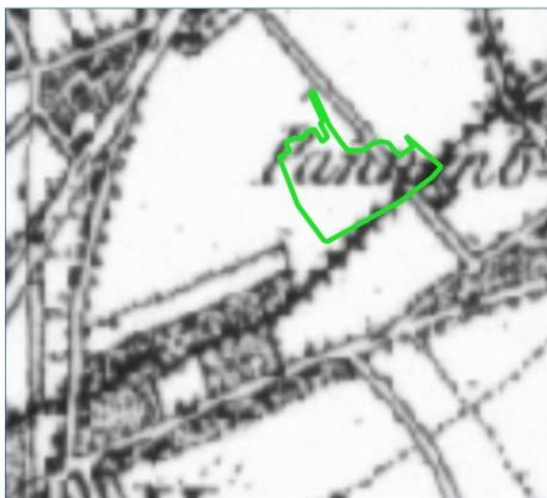
In de loop van de 20^e eeuw groeide de bebouwing uit tot het inmiddels gesloopte ziekenhuiscomplex (www.topotijdreis.nl; figuur 5). Dit complex was niet alleen zwaar gefundeerd, maar ook deel onderkelderd. Dit gold met name voor de noordvleugel (door waar nu op de AHN een depressie zichtbaar is). Het niet bebouwde terreindeel was eveneens verder ingericht met verhardingen, benodigde infra, etc.

Cultuurhistorische elementen ontbreken in het plangebied, maar de inmiddels gesloopte bebouwing behoorde tot de wederopbouwarchitectuur.

Historische situatie omstreeks 1830-1849

Historische situatie omstreeks 1850

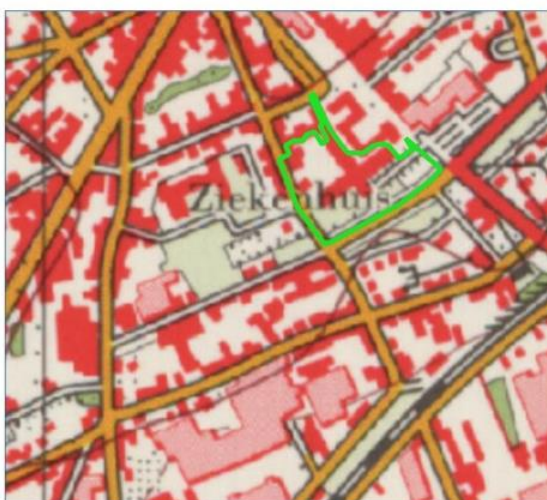
Historische situatie omstreeks 1900

Historische situatie omstreeks 1926

Historische situatie omstreeks 1950

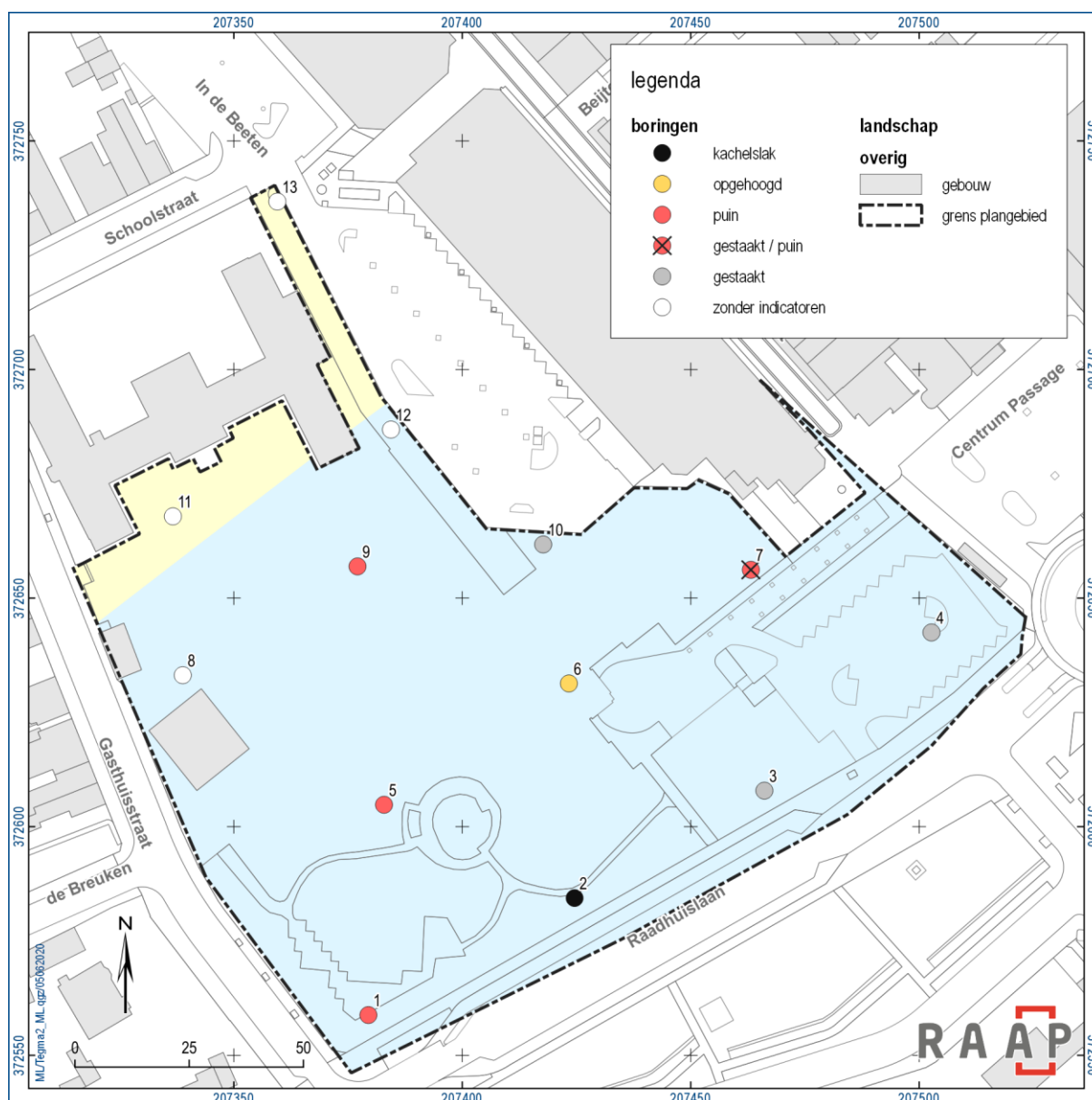

Historische situatie omstreeks 1980

Figuur 5. Historische situatie plangebied.

3.3 Archeologische relevantie

Het booronderzoek heeft aangetoond dat op de beter ontwaterde, noordelijke gebiedsdelen moderpodzolgronden voorkomen. In de minder goed ontwaterde oude Maasgeul in het centrale en zuidelijke deel van het plangebied zijn oude rivierkleigronden gevormd. In de noordelijke randzone van de geul is echter nog jong dekzand afgezet, waarin zich ook moderpodzolen hebben gevormd (boring 8). De bodemlagen in dit relatief slecht ontwaterde gebied zijn meestal sterk gevlekt, bevatten baksteenpuin en/of steenkoolgruis en soms ook kleibrokjes tot een diepte van wel 60-110 cm –Mv. Dit wijst op diepe verstoringen van de bodem die vermoedelijk zijn gerelateerd aan bodem-/graafactiviteiten in (de tweede helft van) de Nieuwe tijd.

Figuur 6. Resultaten verkennend booronderzoek.

Daarnaast is de bodem in het centrale deel van het plangebied, ter plekke van de voormalige bebouwing, diep ontgraven in het kader van de sloop van de voormalige bebouwing en vervolgens opgevuld met een dik pakket geel zand, waardoor hier geen informatie over de natuurlijke bodem kon worden verkregen. Verder konden verschillende boringen niet tot diepte worden doorgezet vanwege de aanwezigheid van ondoordringbare puinlagen in de ondergrond. Daardoor kon met name met betrekking in het centrum en de zuidoostelijke hoek van het plangebied geen aanvullende landschappelijke informatie middels veldwerk worden verkregen.

Er zijn tijdens het veldonderzoek geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen. Wel zijn in verschillende boringen kachelslakken, baksteenpuin en/of steenkoolgruis waargenomen, met name in de oude Maasgeul.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- *Hoe ziet de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van het onderzoeksgebied eruit?*

De bodem in het centrale deel van het plangebied, ter plekke van de voormalige bebouwing, diep is ontgraven in het kader van de sloop van de voormalige bebouwing en vervolgens opgevuld met een dik pakket geel zand. Verder konden verschillende boringen niet tot diepte worden doorgezet vanwege de aanwezigheid van ondoordringbare puinlagen in de ondergrond. Daardoor kon met name met betrekking in het centrum en de zuidoostelijke hoek van het plangebied geen aanvullende landschappelijke informatie middels veldwerk worden verkregen.

De diepere ondergrond bestaat tot circa 110-155 cm –Mv uit matig fijn tot licht grof, matig gesorteerd zand, dat door de Maas is afgezet gedurende de oude dryas. In grofweg het centrale en zuidelijke deel van het plangebied is een oude Maasgeul aangetroffen, die mogelijk in het allerød-interstediaal is gevormd. Omdat diverse boringen niet konden worden doorgezet, kan de geul niet goed in kaart worden gebracht. De boorgegevens wijzen, in combinatie met geologische kaarten, erop dat deze ruim 120 m breed en op hoofdlijnen WZW-ONO georiënteerd is. De diepte is beperkt: slechts maximaal 1,35 m ten opzichte van het huidige maaiveld; de diepte bedraagt vermoedelijk maximaal grofweg één meter ten opzichte van het toenmalige maaiveld. De opvulling van de geul bestaat uit matig tot sterk zandige, bruinigrijze klei, die lokaal lichtblauwgrijs van kleur. De top van de geulvulling is op veel plekken donker(bruin)grijs en matig humeus als gevolg van bodemvorming. In de jonge dryas zette de Maas opnieuw overwegend (grof) zand af op de kleiige sedimenten, ook in het plangebied. De textuur van de top van de natuurlijke afzettingen lijkt gekoppeld aan de oude Maasgeul in de ondergrond. Ter hoogte van de geul gaat het meestal om matig siltig zand, terwijl noordelijker het in de regel om zwak siltig zand gaat. Deze zanden zijn overwegend bruin tot grijsbruin van kleur, waarbij de basis veelal grijs is en de top (donker)grijsbruin. Vermoedelijk bedraagt de dikte van dit zandpakket maximaal grofweg één meter. Er zijn geen afzettingen uit het holoceen aangetroffen.

Op de beter ontwaterde, noordelijke gebiedsdelen komen moderpodzolgronden voor, met name in de noordelijke strook van het plangebied, waar de bodemopbouw nog redelijk intact is. Het is echter niet aannemelijk dat de bodemontwikkeling diepgaand is beïnvloed door menselijk handelen; van een dit antropogeen akkerdek (esdek) is dan ook geen sprake. In de minder goed ontwaterde oude Maasgeul zijn oude rivierkleigronden in de grofzandige afzettingen gevormd. De bodemlagen in dit relatief slecht ontwaterde gebied zijn meestal sterk gevlekt, bevatten baksteenpuin en/of steenkoolgruis en soms ook kleibrokjes tot een diepte van wel 60-110 cm –Mv.

- *Komt de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in het onderzoeksgebied overeen met hetgeen op basis van de gespecificeerde archeologische verwachting verwacht werd?*

Op basis van de beschikbare gegevens is in het adviesdocument van Peeters (2017) geen geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied geformuleerd in het

gespecificeerde archeologische verwachtingsmodel. Het veldwerk was derhalve cruciaal om hier inzicht in te krijgen.

- *Dient op basis van de resultaten van het veldonderzoek de gespecificeerde archeologische verwachting te worden bijgesteld?*

Ja, de gespecificeerde archeologische verwachting dient, weliswaar in beperkte mate, te worden bijgesteld op basis van de resultaten van het veldonderzoek. De archeologische verwachting is (middel)hoog voor de noordelijke strook van het plangebied en laag voor het centrale en zuidelijke deel van het plangebied. Deze verwachting geldt voor vindplaatsen van landbouwende gemeenschappen. Een duidelijke gradiëntzone in het plangebied kon niet worden vastgesteld. Daarom blijft de verwachting laag voor vindplaatsen van jager-verzamelaargemeenschappen. De archeologische verwachting is middelhoog voor resten die gerelateerd zijn aan zogenaamde 'natte archeologie'. Het betreft in dat geval wel alleen resten uit de late middeleeuwen en de Nieuwe tijd, zoals watermolens.

- *Waar en op welke diepte bevinden zich de archeologisch interessante lagen?*

Archeologisch interessante lagen bevinden zich in principe overal in het plangebied aan het maaiveld.

- *Is de bodemopbouw in het onderzoeksgebied zodanig (intact) dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?*

In het noordelijke deel van het plangebied is de bodemopbouw nog redelijk intact en is op diverse plekken nog een B-horizont van de moderpodzol aangetroffen. De bodemopbouw in de rest van het plangebied is slechts in (zeer) geringe mate intact. Waar de minder goed ontwaterde oude Maasgeul dagzoomt, zijn de bodemlagen meestal sterk gevlekt, bevatten baksteenpuin en/of steenkoolgruis en soms ook kleibrokjes tot een diepte van wel 60-110 cm –Mv. Dit wijst op een diepe verstoring van de bodem en/of aanrijking met materiaal van elders. Vermoedelijk zijn deze verstoringen gerelateerd aan bodem-/graafactiviteiten in de Nieuwe tijd, met name de keramische industrie vanaf het midden van de 19^e eeuw, mogelijk reeds de 18^e eeuw. Bovendien is het plangebied vanaf ongeveer 1924 steeds verder bebouwd geraakt. Uit het historische kaartmateriaal valt niet op te maken of bestaande bebouwing steeds verder werd uitgebreid, of dat er ook sprake is geweest van sloop en nieuwbouw. Dit laatste lijkt in ieder geval voor delen van het plangebied op te gaan. Het onlangs gesloopte ziekenhuiscomplex betrof een groot gebouw, waarschijnlijk zwaar gefundeerd. Bovendien was onder het ziekenhuisgebouw deels een kruipruimte aanwezig. Het niet bebouwde terreindeel was (en is nog steeds) verder ingericht met verhardingen, benodigde infra, etc. De plek van de voormalige bebouwing is in het kader van de sloop diep ontgraven.

Archeologisch vervolgonderzoek is daarom alleen zinvol in het noordelijke deel van het plangebied. Omdat de boringen in de zuidoostelijke hoek van het plangebied geen aanvullende landschappelijke informatie opleverden, kunnen geen harde uitspraken over dit gebied worden gedaan. Echter, gezien de landschappelijke ontwikkeling van de rest van het plangebied, lijkt het erop dat de oude Maasgeul zich in deze richting doorzette en dat de bodem hier eveneens diep is verstoord. In dat geval is archeologisch vervolgonderzoek hier niet zinvol.

- *Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?*

De bodem wordt in de te bebouwen delen en stroken met geplande kabels, leidingen en andere nutsvoorzieningen zo diep geroerd, dat eventuele archeologische resten hierdoor verstoord worden, omdat deze in principe vanaf het maaiveld voorkomen.

- *Op welke wijze kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?*

Er kunnen verschillende onderzoeksmethoden worden ingezet om archeologische resten op te sporen in de gebieden met een hoge archeologische verwachting waar bodemingrepen dieper dan 40 cm beneden maaiveld zijn gepland, zie ook de volgende vraag.

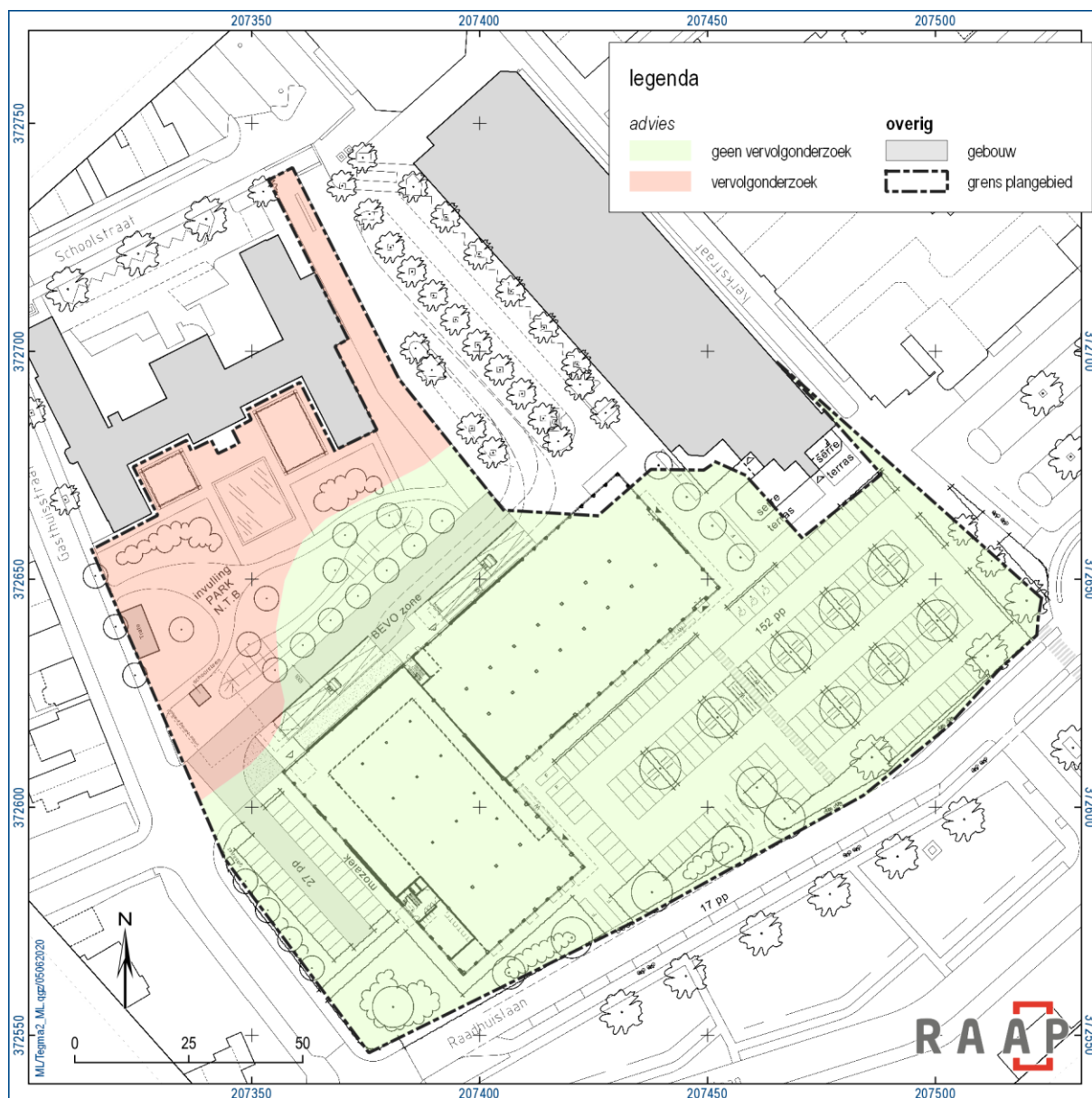
- *Met de inzet van welke zoekmethoden kunnen verwachte resten systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?*

Een proefsleuvenonderzoek is de beste manier om de verwachte archeologische resten op te sporen in de noordelijke strook van het plangebied; er worden immers nederzettingssporen van landbouwende gemeenschappen verwacht, zie ook § 4.2.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in de noordelijke strook van het plangebied (mogelijk) archeologische resten bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen indien die dieper reiken dan 40 cm beneden maaiveld. Om de gespecificeerde verwachting te toetsen wordt vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van een karterende fase van een inventariserend veldonderzoek. Gezien de prospectiekenmerken van de verwachte vindplaatsen (grondsporen en vondsten) is een proefsleuvenonderzoek de geëigende methode voor vervolgonderzoek (zie ook www.archeologieinnederland.nl/prospectie-op-maat).

In het overige deel van het plangebied wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Figuur 7. Aanbevelingenkaart.

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Venlo (dhr. J. Schotten: j.schotten@venlo.nl), deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

- Berghs, K. (red.), 2001. De ontwikkeling van stad en streek: Tegelen. Stichting Architectuurpodium Venlo, Venlo.
- Dijk, X.C.C. van, 2007. Gemeente Venlo: een archeologische verwachtings- en advieskaart. RAAP-rapport 1473. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Dijk, X.C.C. van, 2020. Plan van Aanpak. Plangebied Kerkstraat 238 te Tegelen, gemeente Venlo; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkenkend booronderzoek). RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Ernst, T. & J. Schotten, 2017. Opmerkingen Archeologisch onderzoek, plangebied Martinus aan de Kerkstraat 238 te Tegelen, gemeente Venlo versie 6 juni 2017. Gemeente Venlo, Venlo.
- Hellenberg Hubar, B.C.M. van & R.H.M. Denessen, 2001. Een dorpse enclave in Tegelen, gemeente Venlo: cultuurhistorische verkenning, quick scan. Monumentenhuis Limburg, Roermond.
- Hoek, W.Z., 2008. The Last Glacial–Interglacial Transition, in Episodes 31: 2, pp 264-267, International Union of Geological Sciences (IUGS).
- Isarin, R., E. Rensink, R. Ellenkamp en E. Heunks, 2015. Archeologische verwachtingskaart Maasdal (AVM) tussen Mook en Eijsden. Verantwoording methodiek en kaartbeeld. RCE, Amersfoort.
- Keunen, L.S. & S. van der Veen, 2015. Venlo's verleden op de terrassen van de Maas: cultuurhistorische inventarisatiekaart gemeente Venlo. RAAP-rapport 2926. RAAP, Weesp.
- Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1968. Kartenaufnahme der Rheinlande durch Tranchot und Von Müffling 1803-1820, schaal 1:25.000. Kaartblad 33 Venlo. Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, Bonn.
- Monumentenhuis Limburg, 2001. Cultuurhistorische inventarisatiekaart kern Tegelen. Rapport 2001-336. Monumentenhuis Limburg, Roermond.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Peeters, M.M., 2014. Verantwoordingsdocument actualisatie archeologische verwachtings- en beleidskaart, gemeente Venlo. RAAP-adviesdocument 529. RAAP Archeologisch Adviesbureau Weesp.
- Peeters, M., 2017. Archeologisch onderzoek, plangebied Martinushof aan de Kerkstraat 238 te Tegelen, gemeente Venlo. RAAP-adviesdocument 880, RAAP, Weesp.
- SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.
- Staring Centrum /RGD, in voorbereiding. Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 58 Roermond. In concept. Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem
- Stiboka, 1968. Bodemkaart van Nederland, schaal 1:25.000. Kaartblad 58 Oost Roermond. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Weerts, H., J. Schokker, K. Rijdsijk & C. Laban, 2006. Geologische overzichtskaart van Nederland. TNO Bouw en Ondergrond, Utrecht.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Ligging plangebied.	6
Figuur 2. Uitsnede beleidskaart gemeente Venlo (Peeters, 2014). Legenda: Geel = zone met een lage archeologische verwachting (beleidscat. 5); Roze = zone met een middelhoge archeologische verwachting (beleidscat. 4).	10
Figuur 3. Ligging van het plangebied op het AHN2 (bron: https://www.ahn.nl/ahn-viewer?origin=/common-nlm/viewer.html).	12
Figuur 4. Het plangebied geprojecteerd op de Tranchotkaart (Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1968).	16
Figuur 5. Historische situatie plangebied.	17
Figuur 6. Resultaten verkennend booronderzoek.	18
Figuur 7. Aanbevelingenkaart.	23

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	7
------------------------------------	---

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal

Appendici:

Appendix 1. Boorbeschrijvingen

Appendix 2. Adviesdocument, herziene versie (Peeters, 2017)

Bijlage 1. Tijdschaal

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Recente tijd			
Nieuwe tijd	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050
		C: Karolingische tijd	900
		B: Merovingische tijd	725
		A: Volksverhuizingstijd	525
			450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
		Midden	250.000
		Oud	

label1_standaard_Archeologisch_RAAP_2014

Boring: TEGMA2_1

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 1, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150

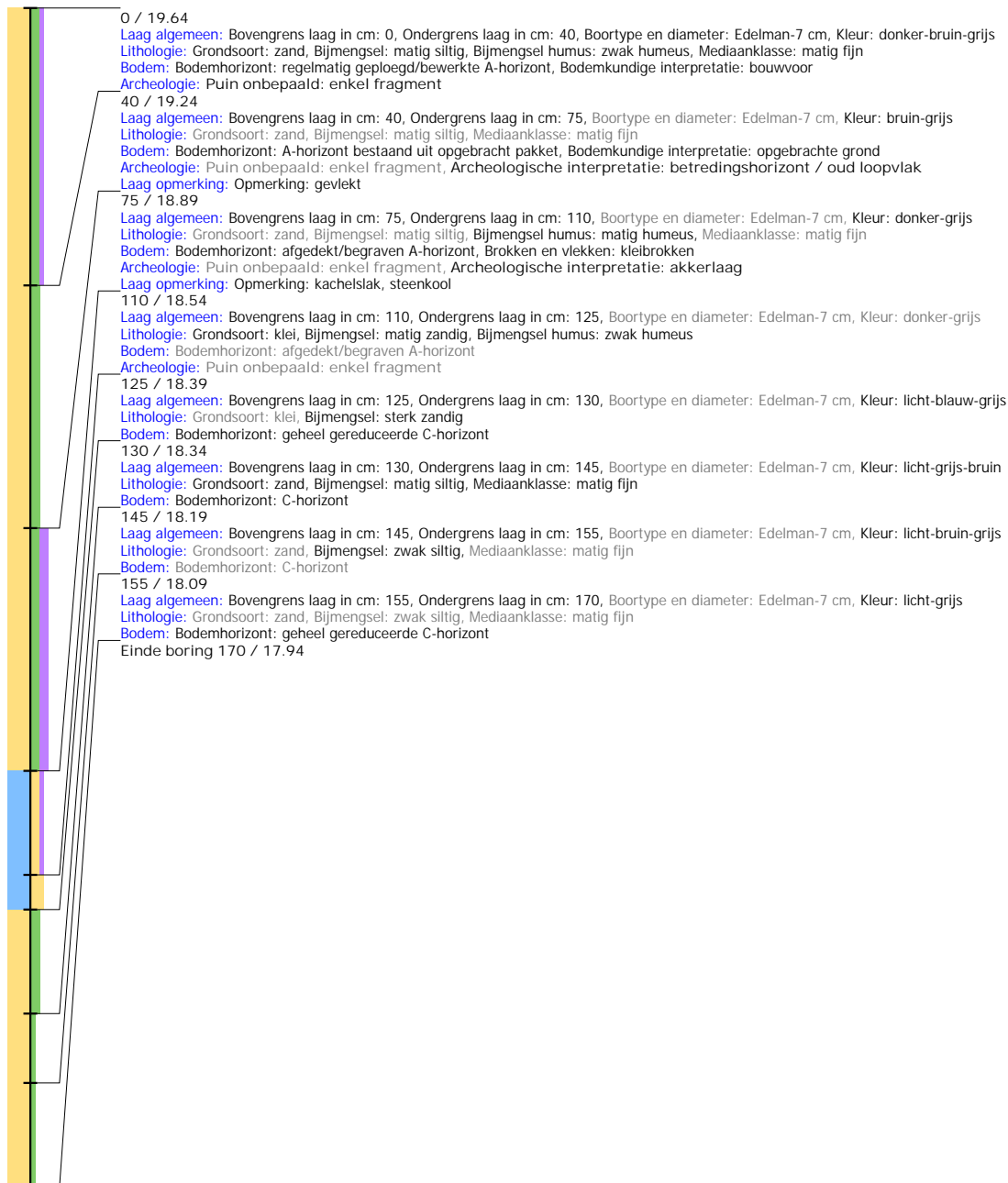
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207379.455, Y-coördinaat in meters: 372558.786, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),

Hoogte maaiveld in meters: 19.594, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

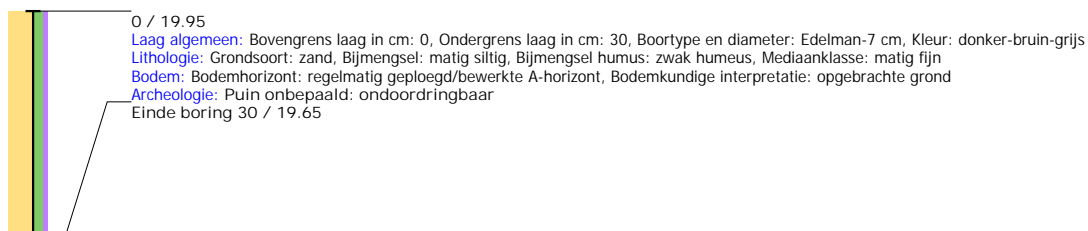
Boring: TEGMA2_2

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 2, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 170
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207424.592, Y-coördinaat in meters: 372584.374, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 19.638, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

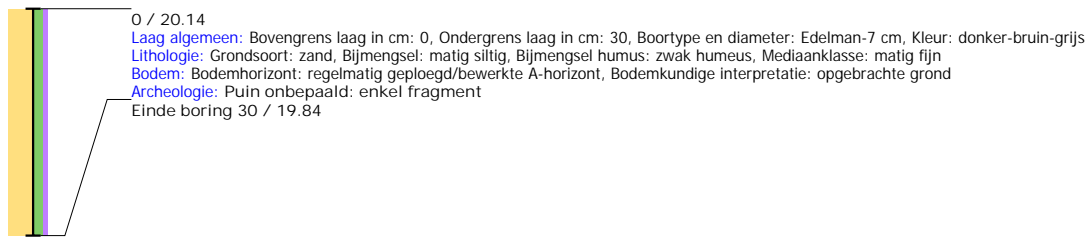
Boring: TEGMA2_3

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 3, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 30
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207466.137, Y-coördinaat in meters: 372607.868, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 19.954, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

Boring: TEGMA2_4

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 4, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 30
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207502.708, Y-coördinaat in meters: 372642.469, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 20.144, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

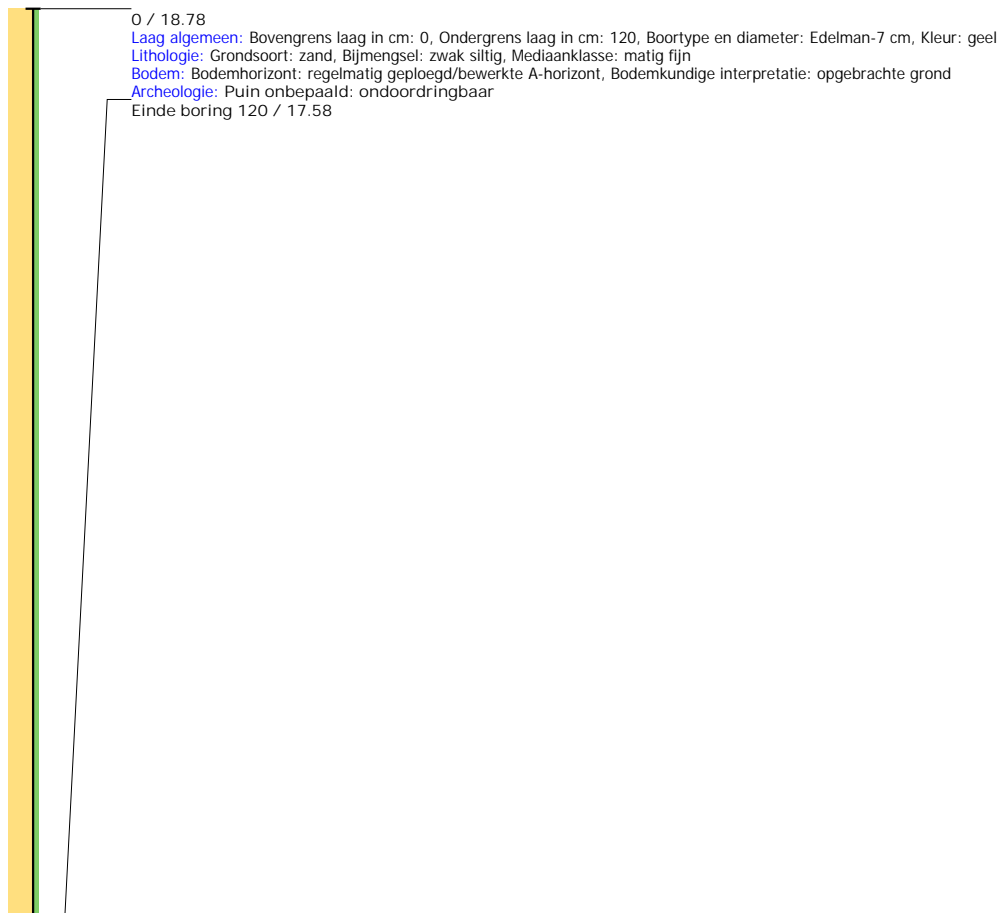
Boring: TEGMA2_5

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 5, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207382.879, Y-coördinaat in meters: 372604.782, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 19.316, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

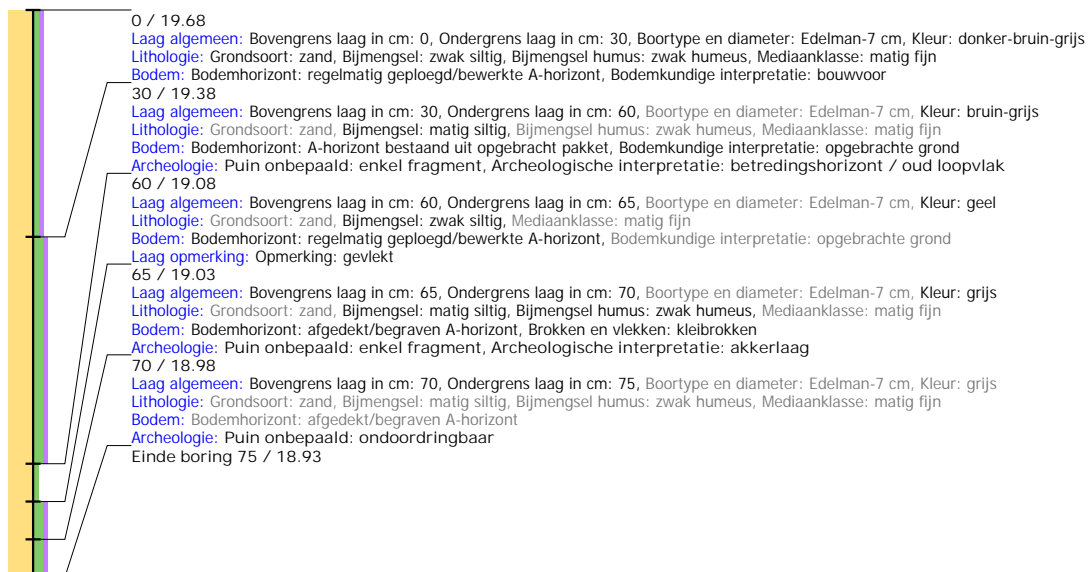
Boring: TEGMA2_6

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 6, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207423.346, Y-coördinaat in meters: 372631.314, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 18.776, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

Boring: TEGMA2_7

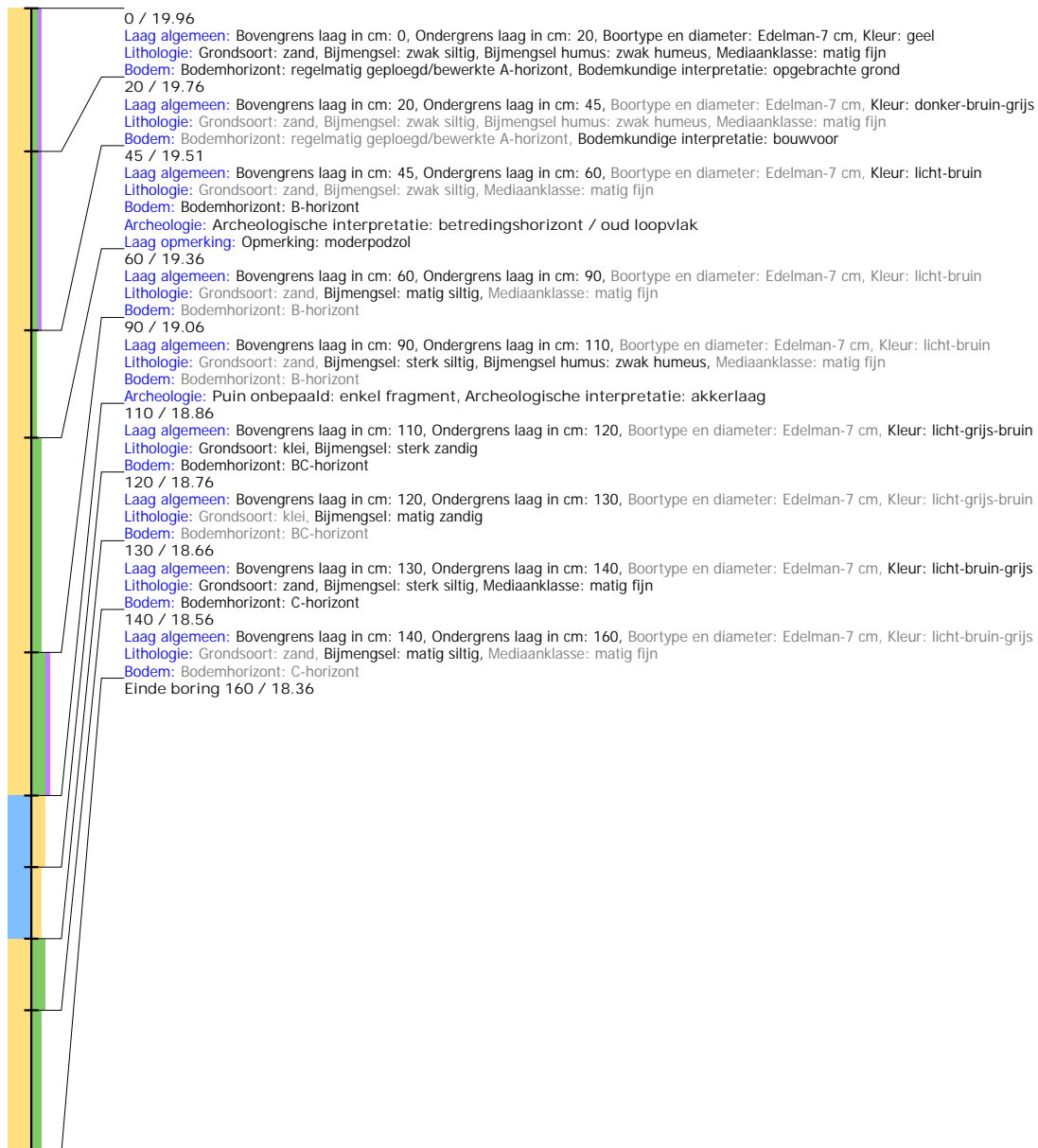
Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 7, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 75
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207463.184, Y-coördinaat in meters: 372656.173, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 19.684, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

Boring: TEGMA2_8

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 8, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 160

Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207338.824, Y-coördinaat in meters: 372633.122, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 19.962, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

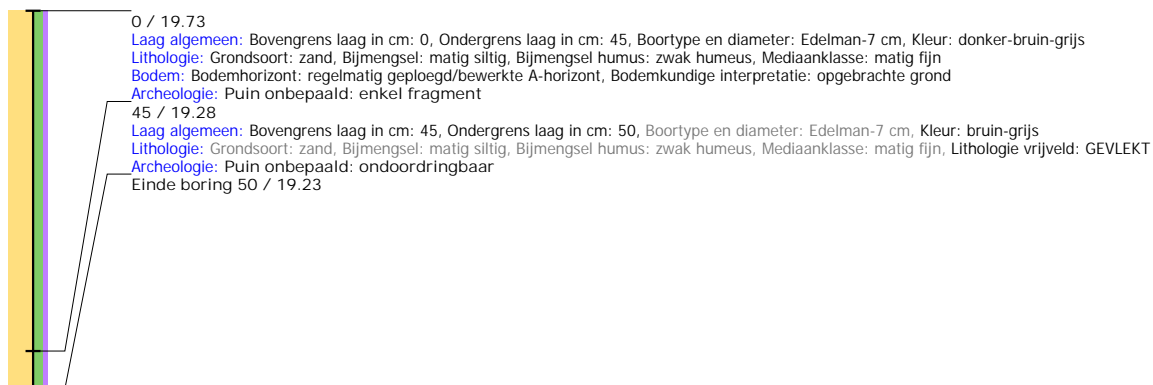
Boring: TEGMA2_9

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 9, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207377.077, Y-coördinaat in meters: 372656.919, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 18.859, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

Boring: TEGMA2_10

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 10, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 50
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207417.635, Y-coördinaat in meters: 372679.726, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 19.733, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

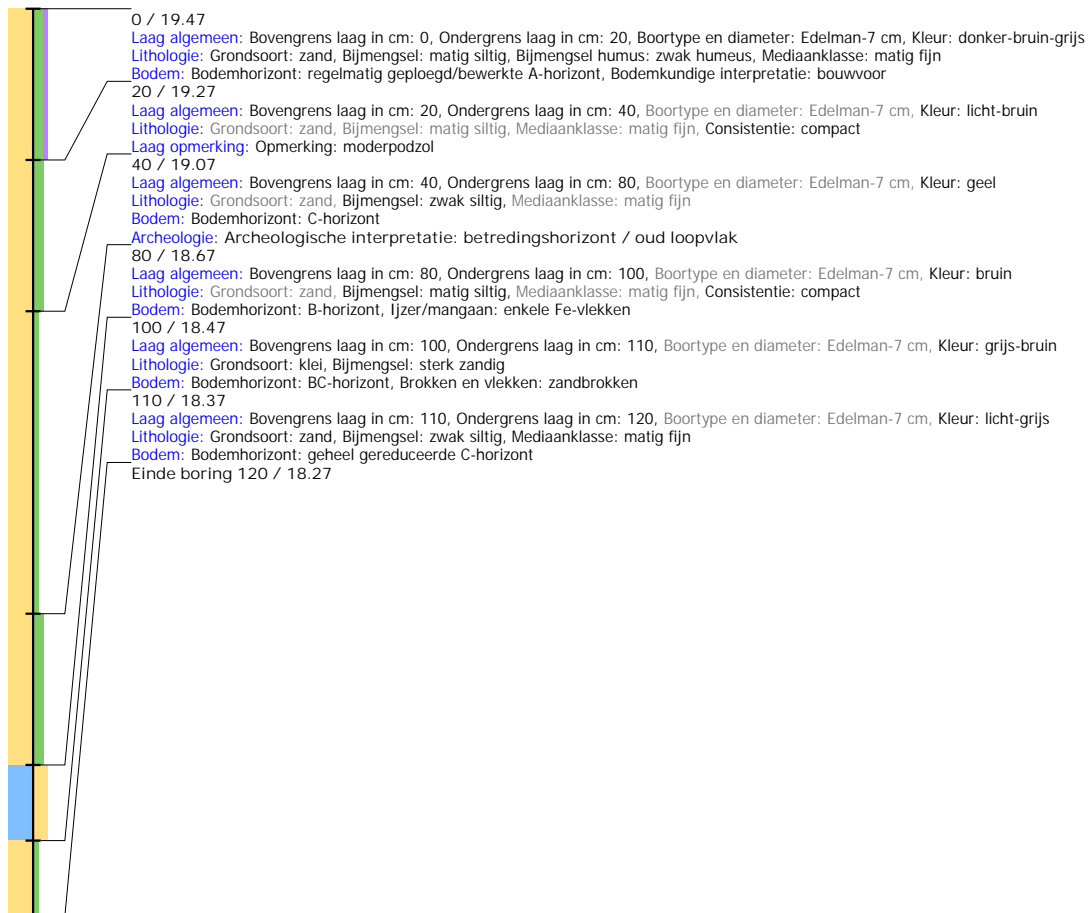
Boring: TEGMA2_11

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 11, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207336.67, Y-coördinaat in meters: 372667.868, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 20.272, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

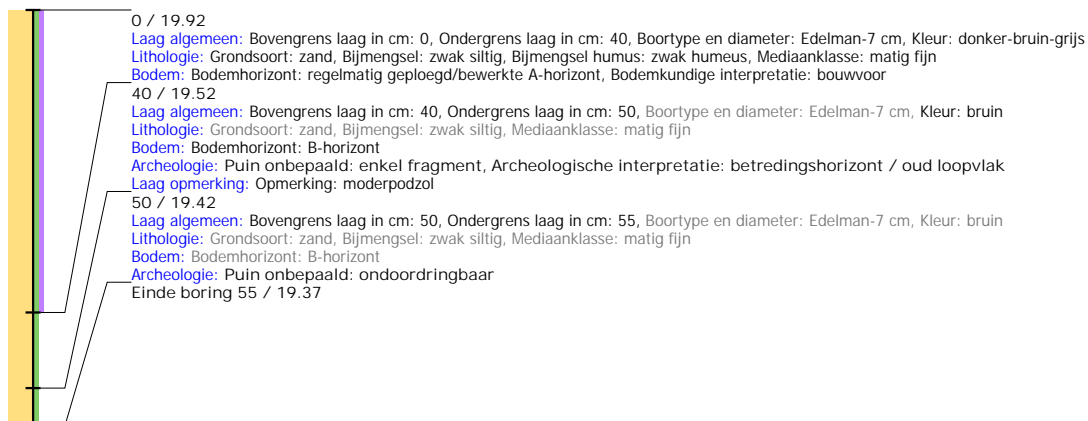
Boring: TEGMA2_12

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 12, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207384.398, Y-coördinaat in meters: 372686.851, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 19.473, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

Boring: TEGMA2_13

Kop algemeen: Projectcode: TEGMA2, Boornummer: 13, Beschrijver(s): XD, Datum: 29-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 55
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 207359.533, Y-coördinaat in meters: 372736.725, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 19.92, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

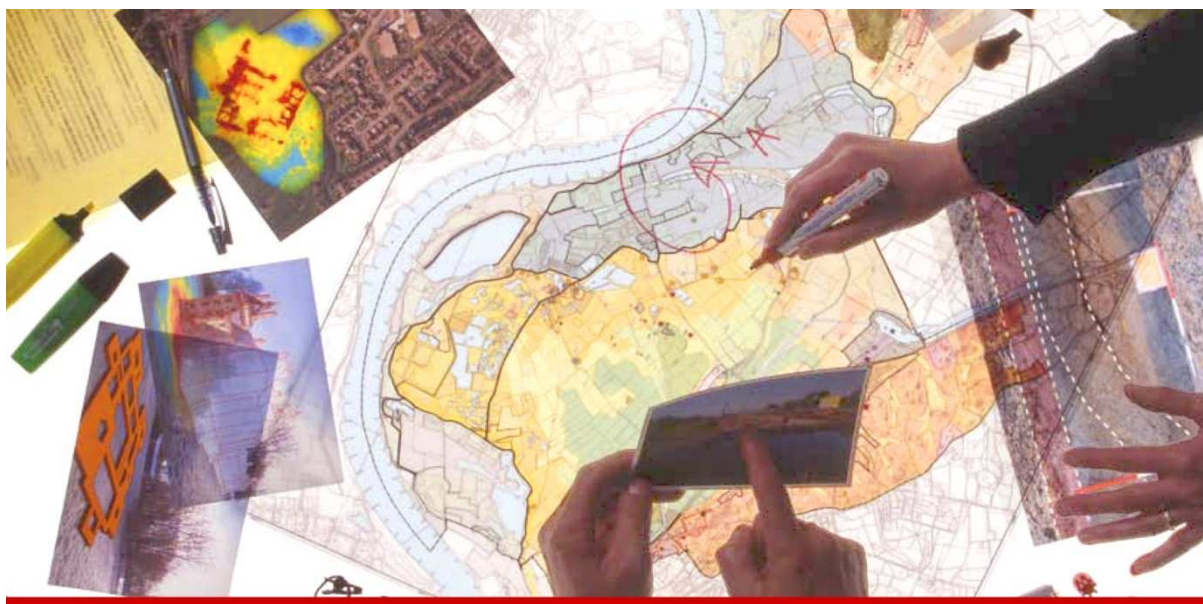
Adviesdocument 880

Project: Archeologisch onderzoek, plangebied Martinushof aan de Kerkstraat 238 te Tegelen, gemeente Venlo

Projectcode: 26616TEGMA

Opdrachtgever: Venterra

Datum: 5 juni 2020

ADVIES ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Plangebied (figuur 1a; het plangebied staat aangegeven met een blauwe lijn)	Terrein van het voormalige ziekenhuis Martinushof, Kerkstraat 238 in Tegelen, gemeente Venlo
Op verzoek van	Venterra
Betreft	Archeologische beoordeling plannen
Huidig gebruik	Ziekenhuisterrein met bijbehorende infra. Onder het ziekenhuisgebouw is deels een kruipruimte aanwezig.
Toekomstige situatie	Het bestaande ziekenhuis wordt gesloopt. Daarna wordt een tijdelijke parkeervoorziening aangelegd. Hiervoor hoeft (vrijwel) niet te worden gegraven. In de eindsituatie zal op deze locatie ongeveer 4.000 m ² winkelopervlakte en circa 50 woningen gerealiseerd worden ((figuur 1b; inrichtingsplan, bron: Rho Adviseurs voor leefruimte, 2015 ¹). De plannen hiervoor worden momenteel verder uitgewerkt.
Te volgen procedure	Voor de tijdelijke parkeergelegenheid wordt een zogenaamde kruimelprocedure doorlopen. Voor het eindplan zal een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld (informatie per email; Venterra).
Omvang plangebied	Circa 2 hectare; Delen hiervan worden opnieuw ingericht.

Inleiding

In Tegelen is het initiatief genomen door Martinushof BV om op de locatie van het voormalige ziekenhuis Martinushof aan de Kerkstraat 238 in Tegelen een nieuw bouwplan te realiseren. In eerste instantie zal er voor een aantal jaren een tijdelijke parkeervoorziening worden aangelegd. In de eindsituatie zal op deze locatie ongeveer 4.000 m² winkelopervlakte en circa 50 woningen gerealiseerd worden.

Het plangebied ligt volgens het vigerende bestemmingsplan in een archeologisch waardevol gebied. De bodemingrepen ten behoeve van de nieuwe plannen gaan bovendien dermate diep, dat eventueel aanwezige archeologische resten mogelijk worden bedreigd. Vandaar dat RAAP gevraagd is om te bekijken of archeologische resten in het plangebied worden bedreigd en hoe hier dan mee om dient te worden gegaan. In dit document wordt hier verder op ingegaan.

Vraagstelling

Is in het plangebied archeologisch onderzoek noodzakelijk?

---

¹ Rho Adviseurs voor leefruimte, 2015. Martinushof BV. Verkenning Transformatie Centrum Tegelen. Martinushof. Versie d.d. 21-7-2015.

Figuur 1a. Ligging van het plangebied (groene lijn). Huidige/meest recente situatie.

Figuur 1b. Inrichtingsplan.

Landschappelijke en historische situatie

Het plangebied ligt in het gebied van de Maasterrassen. Deze relatief oude terreinvormen zijn in het Pleistoceen door de Maas gevormd (bijlage 1). In deze periode bestond de Maas uit verschillende geulen (vlechtend systeem) waarin voornamelijk dikke pakketten zand en grind zijn afgezet. Lokaal komen ook kleilagen voor. Deze riviersedimenten zijn vervolgens al dan niet bedekt met een laag dekzand. Deze dekzanden dateren voornamelijk uit de laatste ijstijd (Weichselien; circa 115.000 tot 10.000 jaar geleden) en komen in grote delen van Noord-Limburg aan de oppervlakte voor. Op zowel de geomorfologische kaart als de bodemkaart van Nederland is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging binnen het bebouwde gebied (Stiboka, 1968; Staring Centrum/RGD, 1992)²³. Ook valt het plangebied buiten de scope van de recent vervaardigde archeologische verwachtingskaart van het Maasdal (Isarin, 2015⁴). Naar verwachting komen in het plangebied zandbrikgronden of moderpodzolgronden (beter ontwaterde oudere Maasterrassen) en/of oude rivierkleigronden (minder goed ontwaterde terreindelen in de oude maasgeulen) voor. Dit betekent dat eventuele archeologische resten al vanaf maaiveld kunnen voorkomen.

Volgens historisch kaartmateriaal was het plangebied in ieder geval vanaf begin 19^e eeuw tot omstreeks 1924 als akkerland in gebruik en niet bebouwd. Rond 1924 verscheen de eerste bebouwing in het plangebied. In de decennia die daarop volgde groeide deze bebouwing (via meerder sloop- bouw-/verbouwfases) uit tot het huidige ziekenhuiscomplex (Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1968⁵; www.topotijdreis.nl; figuur 2).

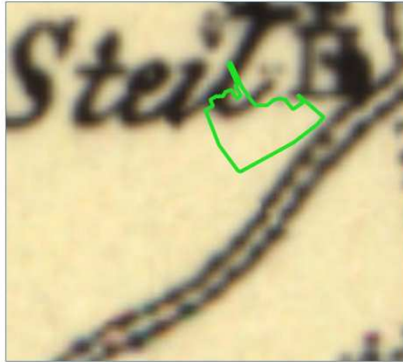
---

² Stiboka, 1968. Bodemkaart van Nederland, schaal 1:25.000. Kaartblad 58 Oost Roermond. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

³ Staring Centrum /RGD, 1992. Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 58 Roermons. In concept. Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

⁴ Isarin, R., E. Rensink, R. Ellenkamp en E. Heunks, 2015. Archeologische verwachtingskaart Maasdal (AVM) tussen Mook en Eijsden. Verantwoording methodiek en kaartbeeld. RCE, Amersfoort.

⁵ Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, 1968. Kartenaufnahme der Rheinlande durch Tranchot und Von Müffling 1803-1820, schaal 1:25.000. Kaartblad 33 Venlo. Landesvermessungsamt Nordrhein Westfalen, Bonn.

Historische situatie omstreeks 1830-1849

Historische situatie omstreeks 1850

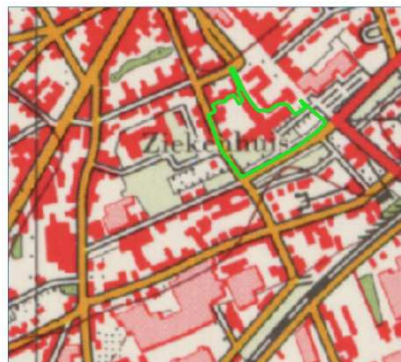
Historische situatie omstreeks 1900

Historische situatie omstreeks 1926

Historische situatie omstreeks 1950

Historische situatie omstreeks 1980

Figuur 2. Historische situatie plangebied.

Archeologische verwachting plangebied

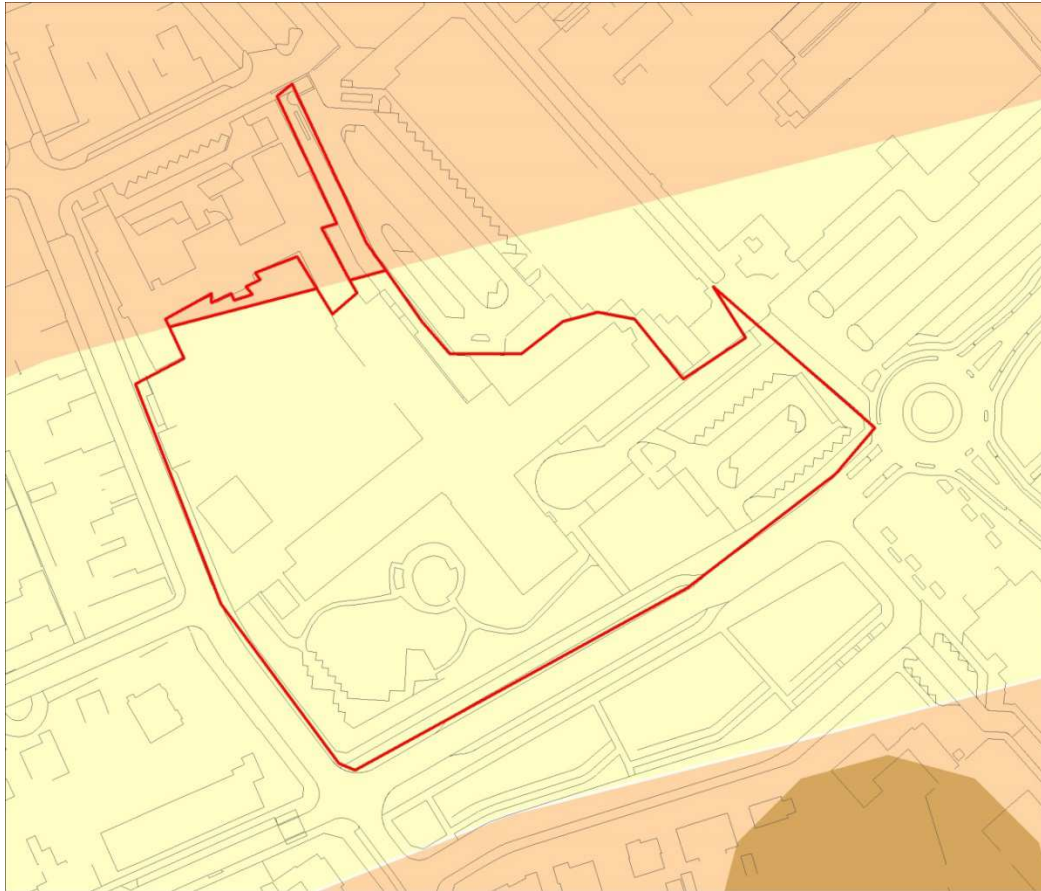
Volgens de archeologische verwachtings- en beleidskaarten van de gemeente Venlo ligt het plangebied in een archeologisch minder interessant gebied (van Dijk, 2007⁶ en Peeters, 2014⁷). Op basis van landschappelijke en historische gegevens, in combinatie met de bekende archeologische vindplaatsen in de directe omgeving, geldt voor vrijwel het gehele plangebied een lage archeologische verwachting (figuur 3). Slechts voor twee kleine deelgebiedjes in het noordelijk deel van het plangebied (met oppervlaktes van respectievelijk circa 390 m² en 250 m²) geldt een hoge archeologische verwachting. Volgens de verwachtingskaarten van de gemeente moet in deze laatste gebieden vooral rekening worden gehouden met de aanwezigheid van nederzettingsterreinen uit de periode van de landbouwers (Bronstijd t/m Nieuwe tijd) met bijbehorende akkers en grafvelden ('droge archeologie'). Archeologische resten van jager-verzamelaars en resten die gerelateerd zijn aan zogenaamde 'natte archeologie' worden niet in het gebied verwacht (van Dijk, 2007 en Peeters, 2014).

---

⁶ Dijk, X.C.C. van, 2007. Gemeente Venlo: een archeologische verwachtings- en advieskaart. RAAP-rapport 1473. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

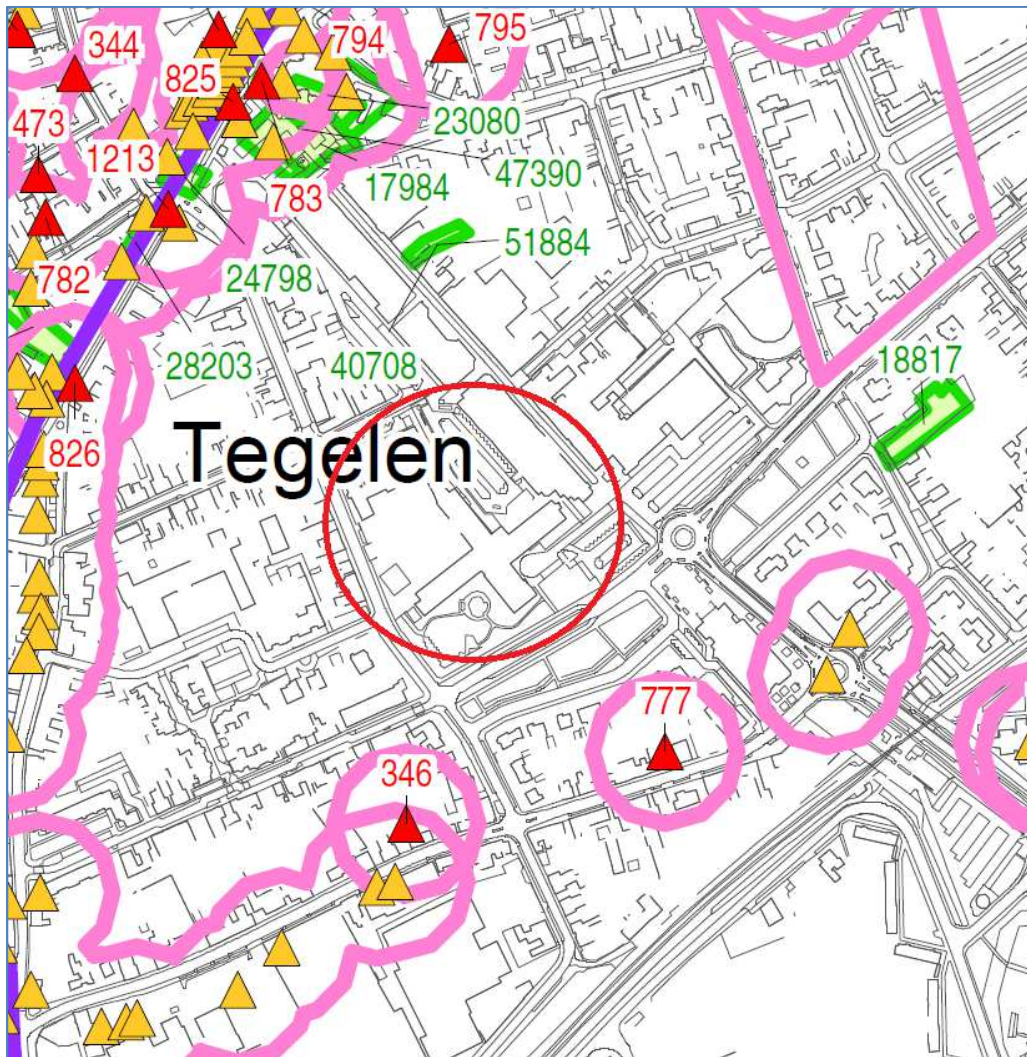
⁷ Peeters, M.M., 2014. Verantwoordingsdocument actualisatie archeologische verwachtings- en beleidskaart, gemeente Venlo. RAAP-adviesdocument 529. RAAP Archeologisch Adviesbureau Weesp.

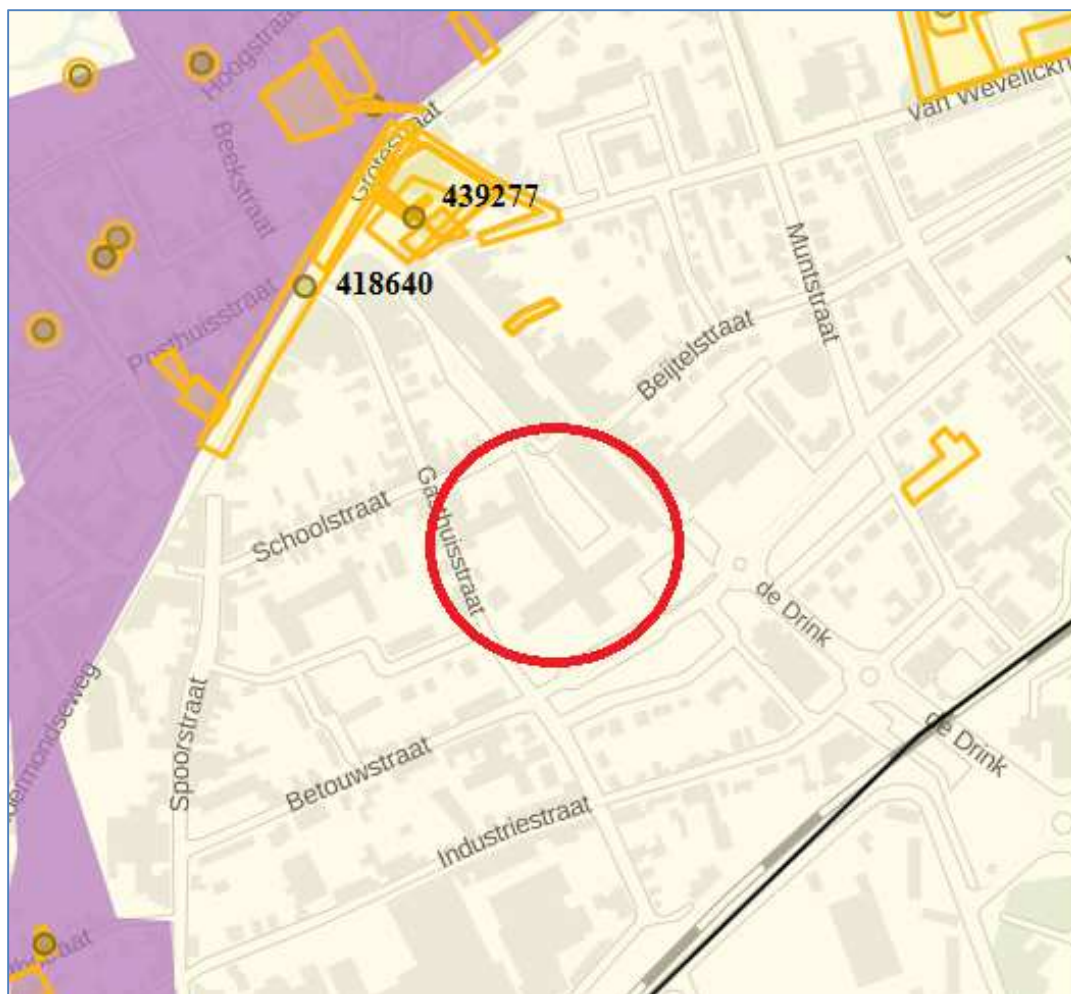

Figuur 3. Uitsnede beleidskaart gemeente Venlo. Legenda: Geel = zone met een lage archeologische verwachting (beleidscat. 5); Roze = zone met een hoge of middelhoge archeologische verwachting (beleidscat. 4).

In het plangebied zelf zijn geen archeologische vindplaatsen bekend (figuur 4 en 5). De dichtstbijzijnde vindplaatsen liggen op circa 100 à 125 meter ten zuidoosten/zuidwesten van het plangebied (catalogusnummers 346 en 777; figuur 4). Beide vindplaatsen hebben betrekking op de aanwezigheid van een Romeinse weg. In tabel 1 staan alle bekende vindplaatsen binnen een straal van circa 300 meter van het plangebied weergegeven (bron: Peeters, 2014; Kaartbijlage 1B en Archis3). Een deel van deze vindplaatsen komt uit de database (vindplaatsencatalogus) van de gemeente Venlo en is voornamelijk niet aangemeld in Archis3. Daarnaast ligt op circa 250 meter ten noordwesten van het plangebied een AMK-terrein (AMK-nr. 16560). Dit betreft de oude dorpskern van Tegelen.

Figuur 4. Uitsnede archeologische overzichtskaart Venlo (Peeters, 2014; Kaartbijlage 1B). Legenda: Rood driehoekje = Archis-waameming met waamemingsnr.; Geel driehoekje = historisch erf; Groen = uitgevoerd onderzoek; Roze lijn = buffer rondom vindplaats of historisch erf; Paarse lijn = begrenzing AMK-terrein; Rode cirkel = globale ligging plangebied.

Figuur 5. Uitsnede Archis3. Legenda: Rondje = vondstlocatie met waarnemingsnr.; Geel = uitgevoerd onderzoek; Paars = AMK-terrein; Rode cirkel = globale ligging plangebied.

Uit de aangetroffen resten blijkt dat de omgeving van het plangebied in diverse perioden in het verleden bewoond en gebruikt is geweest. De meldingen zijn echter niet van dien aard dat de (grotendeels lage) verwachting van het plangebied moet worden aangepast.

Ook zijn in en direct grenzend aan het plangebied volgens de archeologische overzichtskaart van Venlo (Peeters, 2014; Kaartbijlage 1B; figuur 4) en Archis3 geen archeologische onderzoeken uitgevoerd, die direct van invloed zijn op de archeologische verwachting (figuur 5).

ABK nr	Waarnemings nr. Archis2	Omschrijving
346	-	Oude melding (voor 1952); mogelijke Romeinse weg
777	-	Weg met stenen en gruis; Romeinse weg
782	-	"burcht" vermoedelijk een voornaam gebouw; Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd
783	-	Kerk uit de Vroege Middeleeuwen
795	-	Watermolen uit de Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd
825	-	Aardewerkoven uit de Nieuwe tijd
826	-	Aardewerkoven uit de Nieuwe tijd
1213	418640	Zaakid. Archis3: 2217150100; Bakstenen beekoverkluizing uit de Nieuwe tijd (19 ^e of 20 ^e eeuw)
-	439277	Zaakid. Archis3: 2290942100; Circa 200 meter ten noorden plangebied; Resultaten opgraving kerkhof Martinuskerk uit de tweede helft 19 ^e /vroeg 20e eeuw)

Tabel 1. Overzicht van de dichtstbijzijnde vindplaatsen volgens de ABK-Venlo en Archis3.

Het wordt opgemerkt dat op de Cultuurhistorische Inventarisatiekaart Venlo uit 2015 in de zuidoostelijke strook van het plangebied een historische (natuurlijke?) waterloop is aangegeven (Keunen & Van der Veen, 2015, kaartbijlage 3). Deze is inmiddels verdwenen, en is niet verwerkt in de archeologische verwachtings- en beleidskaarten van de gemeente, maar is er wel van belang voor. Indien het om een natuurlijke beekloop of een restant van een smalle oude Maasgeul gaat, is er sprake van een gradiëntsituatie, en is de archeologische verwachting hoog voor resten van jager-verzamelaars. Ook wanneer geen sprake is van een gradiëntsituatie, is de archeologische verwachting hoog voor resten die gerelateerd zijn aan zogenaamde 'natte archeologie'. Ook indien het om een gegraven loop gaat, is de archeologische verwachting hoog voor resten die gerelateerd zijn aan zogenaamde 'natte archeologie' en historische bebouwing. Het betreft in dat geval resten uit de late middeleeuwen en de Nieuwe tijd, zoals watermolens; de verwachting voor resten van jager-verzamelaars is in dat geval laag.

Verstoringen

Zoals eerder vermeld is het plangebied vanaf ongeveer 1924 steeds verder bebouwd geraakt. Uit het historische kaartmateriaal valt niet op te maken of bestaande bebouwing steeds verder werd uitgebreid, of dat er ook sprake is geweest van sloop en nieuwbouw. Dit laatste lijkt in ieder geval voor delen van het plangebied op te gaan. Het huidige ziekenhuiscomplex betreft een groot gebouw, dat waarschijnlijk zwaar is gefundeerd. Bovendien is bekend dat onder het ziekenhuisgebouw deels een kruipruimte aanwezig is). Het niet bebouwde terreindeel is eveneens verder ingericht met verhardingen, benodigde infra, etc. Aangezien eventuele archeologische resten vanaf maaiveld worden verwacht – en gezien de zeer grote bedrijvigheid op het terrein – is de verwachting dat een groot deel van het plangebied al verstoord is en archeologische resten hier niet meer (in onverstoorde context) aanwezig zullen zijn.

Beleid versus bestemmingsplan

Volgens het beleid van de gemeente Venlo is het plangebied vrijwel volledig ingedeeld in beleidscategorie 5 – gebieden met een lage archeologische verwachting (Peeters, 2014⁸; figuur 3). Ondanks dit gegeven kan binnen een nieuw bestemmingsplan wel een dubbelbestemming ‘Waarde-Archeologie’ worden toegekend. Deze gebieden zijn bij vergunningverlening toch onderzoeksplichtig, omdat een bestemmingsplanprocedure dient te worden doorlopen.

Een heel klein deel van het plangebied is ingedeeld in beleidscategorie 4. Het betreft 2 kleine deelgebiedjes met oppervlaktes van respectievelijk 390 m² en 250 m². Volgens het gemeentelijk beleid dient ook aan deze gebieden bij een nieuw bestemmingsplan – omwille van hun (middel)hoge archeologische verwachting – een dubbelbestemming ‘Waarde-Archeologie’ te worden toegekend. Archeologisch onderzoek is hier aan de orde bij bodemverstoringen die dieper gaan dan 40 cm –Mv en groter zijn dan 500 m².

Ten behoeve van de nieuwe ontwikkelingen zal een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. Het gemeentelijk beleid kan daarbij als basis dienen.

N.B. In het vigerende bestemmingsplan ‘Actualisatie en reparatie Centrum Tegelen’, vastgesteld op 25-9-2013, is het archeologisch beleid van de gemeente ook al verwerkt, echter niet op een volledig juiste manier. In de toelichting van het bestemmingsplan staat overeenkomstig het beleid vermeld dat een deel van het plangebied een (middel)hoge verwachtingswaarde kent (en het overige deel een lage). In de verbeelding is echter per abuis het gehele plangebied voorzien van een dubbelbestemming.

Conclusies en advies

Volgens het gemeentelijk beleid is vrijwel het gehele plangebied ingedeeld in beleidscategorie 5 (gebied met een lage verwachting). Slechts twee kleine delen van het plangebied zijn ingedeeld in beleidscategorie 4 (gebied met een [middel]hoge verwachting; figuur 3). Voor beide soorten gebieden geldt vanuit het beleid een onderzoeksplicht, afhankelijk van de oppervlaktenorm.

De beoogde werkzaamheden zijn alle voorsnog gepland in het gebied waarvoor een lage archeologische verwachting geldt (vergelijk figuur 1b en figuur 3). Ook de tijdelijke parkeervoorziening ligt in het gebied met een lage verwachting (bron: *2013-9 demarcatie tijdelijk parkeren 20170501.pdf* [figuur niet afgebeeld]). Onderhavig bureauonderzoek vormt geen aanleiding om deze lage archeologische verwachting naar boven bij te stellen. Tevens is de verwachting dat grote delen van het plangebied al zijn verstoord door de grote bedrijvigheid op het terrein in de afgelopen eeuw, maar deze kan niet worden onderbouwd door concrete informatie over de bodemopbouw of kaartmateriaal.

In de twee gebiedjes met een hoge verwachting zijn (voorlopig) geen werkzaamheden voorzien. Aan alle gebieden binnen het nieuwe bestemmingsplan dient desalniettemin een dubbelbestemming ‘waarde-archeologie’ te worden toegekend. Er is namelijk sprake van een archeologische onderzoeksplicht bij de realisatie van dit ruimtelijk plan. Die plicht is niet gekoppeld aan de huidige aanvraag voor een tijdelijke vergunning,

---

⁸. Peeters, M.M., 2014. Verantwoordingsdocument actualisatie archeologische verwachtings- en beleidskaart, gemeente Venlo. RAAP-adviesdocument. RAAP Archeologisch Adviesbureau Weesp.

maar vloeit wel voort uit nog te doorlopen ruimtelijke procedure. Het is aan de initiatiefnemer om dit vervolgonderzoek tijdig in te plannen. Archeologisch vervolgonderzoek dient vervolgens te worden gekoppeld aan de planuitvoering (vergunningfase) waarbij geldt dat archeologisch onderzoek nodig is afhankelijk van de oppervlaktenorm.

Tot slot

Deze rapportage geeft een advies. Om deze te laten bekrachtigen in een besluit, kan contact worden opgenomen met de bevoegde overheid (gemeente Venlo). RAAP kan u daarbij assisteren.

Bijlage 1. Archeologische en geologische tijdschaal.

Geologische perioden			Archeologische perioden															
Tijdvak	Chronozone	Datering	Tijdperk	Datering														
Holoceen	Laat Subatlanticum	1150 na Chr.	Recente tijd		1945													
			Nieuwe tijd	C	1850													
	B	1650																
	A	1500																
	Vroeg Subatlanticum	-0	Middeleeuwen	Laat B		1250												
				Laat A		1050												
				Vroeg	D: Ottoonse tijd	900												
					C: Karolingische tijd	725												
					B: Merovingisch tijd	525												
					A: Volksverhuizingstijd	450												
	Romeinse tijd	Laat	270															
		Midden	70 na Chr.															
		Vroeg	15 voor Chr.															
	Subboreaal	-450 voor Chr.	IJzertijd	Laat	250													
Midden				500														
Vroeg				800														
Atlanticum	-3700	Bronstijd	Laat	1100														
			Midden	1800														
			Vroeg	2000														
Boreaal	-7300	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850														
			Midden	4200														
			Vroeg	4900/5300														
Preboreaal	-8700	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450														
			Midden	8640														
			Vroeg	9700														
Pleistoceen	Laat Glaciaal	11.050	Prehistorie	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500												
							Vroege Dryas	11.500	Jong B	16.000								
											Bølling	12.000	Jong A	35.000				
															Vroegste Dryas	12.500	Midden	250.000
											Hengelo	-60.000	Oud	416.000				
															Moershoofd	71.000		
																	Odderade	114.000
											Vroeg Glaciaal	114.000	Eemien	126.000				
															Saalien II	236.000		
	Oostermeer	241.000																
			Saalien I	322.000														
	Belvédère/Holsteinien	336.000																
			Glaciaal x	384.000														
	Holsteinien	416.000																
			Elsterien	463.000														

Bijlage 2. Artikel 12 bestemmingsplan ‘Actualisatie en reparatie Centrum Tegelen’

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde-Archeologie' aangewezen gronden, zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en/of herstel van archeologische waarden en de bescherming en het behoud in situ van de op en/of in deze gronden voorkomende archeologische waarden, zoals aangegeven ter plaatse van de aanduiding:

a 'specifieke vorm van waarde - archeologie - hoge tot middelhoge waarde' voor gebieden van hoge tot middelhoge waarde;

b archeologische vindplaatsen, zoals aanwezig ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van waarde - archeologie - archeologische vindplaats'.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Bouwregeling

Er mag slechts worden gebouwd indien:

a bebouwing mogelijk is krachtens de onderliggende bestemming en;

b het bouwplangebied de oppervlakte ondergrens van het betreffende archeologische waardegebied niet overschrijdt, waarbij voor gebieden met een hoge tot middelhoge archeologische waarde een oppervlak van 500 m² geldt.

c bij overschrijding van de onder b bedoelde ondergrenzen op basis van een archeologisch rapport blijkt dat de bebouwing op grond van het op het moment van terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan geldige cultuurhistorische beleid van de gemeente aantoonbaar niet leidt tot verstoring van archeologische waarden. Het archeologisch rapport dient te zijn vervaardigd door een deskundige op het gebied van archeologische monumentenzorg die voldoet aan de (op het moment van terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan geldende) Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA).

12.2.2 Voorwaarden omgevingsvergunning voor het bouwen

Indien uit het onder lid 12.2.1 onder c bedoelde onderzoek blijkt dat de archeologische waarden van de gronden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag een of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:

a de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;

b de verplichting tot het doen van nader archeologisch onderzoek, waaronder opgravingen door een deskundige op het gebied van archeologische monumentenzorg die voldoet aan de

(op het moment van terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan geldende) Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie;

c de verplichting de activiteit die leidt tot de bodemverstoring te laten begeleiden door een deskundige op het gebied van archeologische monumentenzorg die voldoet aan de (op het moment van terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan) geldende Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie.

12.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 12.2.1 onder c. indien:

a de ingre(e)p(en) word(t)(en) verricht op minder dan 40 centimeter onder het maaiveld;

b het bouwplan of de bouwplannen uitsluitend betrekking heeft of hebben op verandering of vervanging van bestaande bouwwerken, waarbij de bestaande bebouwde oppervlakte gehandhaafd blijft en de bestaande fundering niet wordt gewijzigd en of uitgebreid;

c de nieuwbouw naar het oordeel van het bevoegd gezag binnen de archeologische waarden past, dan wel een kwalitatieve bijdrage levert aan de genoemde waarden;

d de archeologische waarden van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende zijn vastgesteld tot nihil.

12.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

12.4.1 Verbod

Het is verboden op of in gronden welke zijn bestemd als van 'Waarde-Archeologie' zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a het veranderen van het huidige maaiveldniveau door ontginningen, bodemverlagen, egaliseren, afgraven of ophogen;

b het vellen, rooien of aanleggen van diepwortelende beplantingen en/of bomen, inclusief het verwijderen van stobben;

c het uitvoeren van grondbewerkingen dieper dan 40 centimeter ten opzichte van het maaiveld, waartoe ook gerekend wordt woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen en aanleggen van drainage;

d het aanleggen van ondergrondse kabels en leidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties en apparatuur;

e het uitvoeren van werkzaamheden ter verlaging van de grondwaterstand;

f het graven, aanleggen, verbreden, vergroten of dempen van sloten, greppels, watergangen, vijvers of vaarten.

12.4.2 Uitzonderingen

Het verbod als bedoeld in lid 12.4.1 is niet van toepassing op werken of werkzaamheden die:

- a betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
- b reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het plan;
- c mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning;
- d minder diep reiken dan 40 centimeter onder het maaiveld en waarbij het grondoppervlak van de aanlegwerken minder is dan 500 m²
- e archeologisch onderzoek betreffen.

12.4.3 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 12.4.1 zijn slechts toelaatbaar mits:

- a naar het oordeel van het bevoegd gezag geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de belangen van de in lid 12.1 genoemde doeleinden.

12.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

12.5.1 Voorschriften omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

In het belang van de archeologisch monumentenzorg kan het bevoegd gezag voorschriften verbinden aan een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk op of in gronden ter plaatse van de aanduiding:

- a 'specifieke vorm van waarde - archeologie - hoge tot middelhoge waarde' met een te slopen oppervlak van meer dan 500 m².

12.5.2 Toepassing voorschriften

Aan de omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk voor de gronden, als bedoeld onder 12.5.1, kan het bevoegd gezag het voorschrift verbinden dat de sloopwerken vanaf 30 cm boven het maaiveld en dieper worden begeleid door een deskundige op het gebied van archeologische monumentenzorg die voldoet aan de (op het moment van terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan geldende) Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA).

12.5.3 Archeologische vindplaatsen

Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken roerende of onroerende archeologische vindplaatsen worden aangetroffen, wordt hiervan terstond melding gemaakt bij het bevoegd gezag die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kan verbinden aan de omgevingsvergunning voor het slopen.

12.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen in die zin, dat de dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie' (geheel of gedeeltelijk) wordt verwijderd, als op

basis van archeologisch onderzoek, geen archeologische waarden of archeologische vindplaatsen (meer) aanwezig zijn, dan wel deze waarden of vindplaatsen niet meer als zodanig bescherming behoeven.